

DRUGI MEDNARODNI SIMPOZIJ
UČITELJEV PODALJŠANEGA BIVANJA
2008

zbornik prispevkov

MIB d.o.o.

**DRUGI MEDNARODNI SIMPOZIJ UČITELJEV
PODALJŠANEGA BIVANJA 2008**

Zbornik prispevkov

Glavna urednica: mag. Maruška Željeznov Seničar

Izdala: MIB d.o.o., Reška ulica 11, 1000 Ljubljana

Ljubljana 2008

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

371.213.2(063)(082)

MEDNARODNI simpozij učiteljev podaljšanega bivanja (2 ; 2008 ;
Ljubljana)

Zbornik prispevkov / Drugi mednarodni simpozij učiteljev
podaljšanega bivanja, Ljubljana 16. 4. 2008 ; [glavna urednica
Maruška Željeznov Seničar]. - Ljubljana : MIB, 2008

ISBN 978-961-91579-4-7
1. Željeznov Seničar, Maruška
238474240

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

371.213.2(063)(082)

Kazalo

Uvodnik - Maruška Željeznov Seničar

Nevrolingvistično programiranje v podaljšanemu bivanju
- Mihaela Kerin

Samoregulacijsko učenje nadarjenih učencev v oddelku podaljšanega bivanja
- dr. Ivan Ferbežer

Učitelj podaljšanega bivanja na Hrvaškem
- Nada Lukač Vlajič

Oblike sodelovanja s starši
- Helena Murgelj

Vpliv skupinske dinamike na klimo in sodelovanje v podaljšanemu bivanju
- Biljana Petač

Ustvarjanje iz odpadnega materiala
- Klara Lesjak, Maruška Željeznov Seničar

Idejnica – valjenje novih idej po principih Korak za korakom
- Tanja Maver

Učinkovite dejavnosti in oblike dela s hiperaktivnimi nadarjenimi učenci v OPB
- Suzana Težak

Projektno učno delo
- Maruška Željeznov Seničar

Alternativne oblike dela z učenci v oddelku podaljšanega bivanja - izkustveno učenje in ustvarjalnost
- Mojca Kukanja, Tatjana Kukanja

Uvodnik

Sodelovanju na drugem mednarodnem simpoziju učiteljev podaljšanega bivanja so se odzvali strokovnjaki in učitelji praktiki, ki že vrsto let delujejo na področju podaljšanega bivanja v osnovni šoli.

Mihaela Kerin v svojem prispevku predstavlja značilnosti in principe nevroinivističnega programiranja v podaljšanem bivanju kot umetnost in znanost osebne odličnosti učitelja.

Dr. Ivan Ferbežer je strokovnjak, ki se ukvarja z razvojem nadarjenih otrok. V tokratnem prispevku je usmerjen na samoregulacijsko učenje nadarjenih učencev v podaljšanem bivanju in razvijanje samokontrole in samoorganizacije teh učencev pri samostojnem učenju.

Nada Lukač Vljaič, učiteljica iz Hrvaške v svojem prispevku opisuje status in obveznosti s katerimi se srečuje učitelj podaljšanega bivanja na Hrvaškem.

Helena Murgelj, dolgoletna učiteljica, v svojem prispevku predstavlja lastne izkušnje na področju sodelovanja s starši.

Prav tako Biljana Petač v svojem prispevku razpravlja o odnosih med različnimi subjekti v podaljšanemu bivanju. Predvsem izpostavi pomembnost odnosa med razrednikom in učiteljem podaljšanega bivanja.

Klara Lesjak in Maruška Željeznov Seničar sta se dotaknili ustvarjalnosti s pomočjo odpadnega materiala.

Tanja Maver predstavlja načine kako lahko koncept metodologije Korak za korakom apliciramo na področje ustvarjalnosti.

Področja dela z nadarjenimi hiperaktivnimi učenci se je v svojem prispevku dotaknila Suzana Težak.

Zadnji prispevek je prav tako praktično naravnani ter s svojimi smernicami in predlogi omogoča lažje planiranje in izvajanje projekta na področju ustvarjalnega preživljanja prostega časa. Avtorica prispevka je Maruška Željeznov Seničar.

Maruška Željeznov Seničar
glavna urednica

Nevrolingvistično programiranje v podaljšanem bivanju

Uvod

Razvoj družbe in spremenjena vloga informacij narekuje premike v pojmovanjih znanja, učenja ter poučevanja. Za učitelja slednje pomeni sprejemanje drugačne, nove, odgovorne vloge v vzgojno-izobraževalnem procesu in hkrati razvijanje učiteljevih kompetenc, ki v sodobni družbi postajajo del kriterijev pedagoškega dela.

V poročilu ekspertne skupine pri Evropski komisiji držav članic EU (Pučko, 2004) so predstavljene učiteljeve kompetence:

- Usposobljenost za nove načine dela v razredu
- Usposobljenost za nove naloge: delo zunaj razreda, na šoli in s socialnim partnerji
- Usposobljenost za razvijanje novih kompetenc in novega znanja pri učencih
- Razvijanje lastne profesionalnosti
- Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT)

Današnji šolski prostor potrebuje aktivnega in aktualnega učitelja. Učitelja, ki se zaveda, da s svojim delom učence pripravlja na samostojno delovanje v hitro spreminjajoči se družbi. Tovrstna odgovornost je potrebna ne samo v okviru izvajanja dopoldanskega učnega procesa, temveč tudi v razširjenem programu osnovne šole, v času podaljšanega bivanja.

S Konceptom (Strokovni svet, 2003) opredeljeno vzgojno-izobraževalno delo v podaljšanem bivanju se razlikuje od rednega pouka, zato sta uspešnost in kvaliteta dela odvisni od učiteljeve strokovne podkovanosti, njegovih spretosti in sposobnosti ter od učiteljeve osebnosti. Smernice za izboljšanje na profesionalnem in osebnostnem področju učitelj vsakodnevno, posredno in neposredno, pridobiva in oblikuje z evalviranjem lastnega dela, z odgovori na vprašanja, npr. katera znanja še potrebujem, v čem se je potrebno izuriti, kako lahko to izboljšam, kaj mi pomeni kvaliteta dela v razredu.

Vloga in uporabnost nevrolingvističnega programiranja

Nevrolingvistično programiranje (NLP) je »umetnost in znanost osebne odličnosti« (Connor, Seymour, 1996), je »raziskava človekove popolnosti, ki nudi znanja o tem, kako si ljudje razlagajo svoje izkušnje in odnose z drugimi« (Mcdermott, Jage, 2004), je »stvarna, konkretna in praktična metoda za doseganje resničnih in trajnih sprememb v najkrajšem možnem času« (Schwarz, Schweppe, 2005), je »naravnost, metodologija in inovativna tehnologija« (Gregorc et al., 2005).

Izraz je »zloženka« iz besed NEVRO; nakazuje povezave z delovanjem človeških možganov, LINGVISTIKA; zajema jezik in njegovo uporabo, in

PROGRAMIRANJE; predstavlja delovanje človekove »programske opreme«, ki vsebuje misli, občutke ter sposobnosti (Schwarz, Schweppe, 2005).

NLP izhaja iz prakse. Začelo se je v začetku 70-ih let, ko sta John Grinder in Richard Bandler proučevala vzorce delovanja Fritza Pearlsa, Virginie Satir in Miltona Ericksona, takrat izjemno uspešnih terapevtov. Ugotavljala sta, kaj počnejo in kako, da so pri svojem delu tako uspešni, te vzorce zapisala in jih skušala prenesti na druge. Svoja opažanja sta strnila v uporaben model za učinkovito komuniciranje, osebnostno rast, učenje in zadovoljno življenje, ki je danes razširjen po vsem svetu.

NLP predstavlja pristope in tehnike, ki ponujajo možnost za učiteljevo delovanje na »svoj najboljši« način na področjih: vodenja, komunikacije, soočanja s problemi, spoznavanja in razvijanja osebnostnih lastnosti, idr. Gre za področja, ki se med seboj dopolnjujejo, prepletajo in so povezana z razvojem učiteljevih kompetenc. To so področja, ki učitelja podpirajo in se močno odražajo tudi v podaljšanem bivanju.

Cilji

Proces podaljšanega bivanja se kaže tako navzven (npr. upoštevanje razrednih pravil, kulturno prehranjevanje učencev, urejenost učilnice, izdelki učencev, idr.) kot v učitelju in v učencih. Predvsem učenec predstavlja odziv in nudi povratno informacijo o uspešnosti procesa (npr. motiviranost). Pot k uspešnemu vodenju v razredu in zunaj njega se začne z načrtovanjem in jasno oblikovanimi cilji.

NLP izpostavlja kriterije (Connor, Seymour, 1996), ki jih kaže pri tem upoštevati: trdilna oblika cilja, lastna aktivnost, natančna predstava cilja, viri moči posameznika, ustrezen obseg cilja in ekologija.

Zaznavanje - čutna ostrina

Čutila so gradniki sposobnosti zaznavanja formalnih in neformalnih razrednih situacij. Učitelj jih uporablja z zaznavanjem dogajanja v okolju (navzven) in s predstavljanjem določene, lastne izkušnje (navznoter). Zavestna uporaba oziroma urjenje v zaznavanju pozitivno vpliva na vzpostavljanje stika (z učencem/staršem, s skupino ter s seboj), izboljša komunikacijo, ponudi rešitve v konfliktih, idr.

NLP med drugim usmerja pozornost v:

- pet zaznavnih sistemov (Connor, Seymour, 1996) ali zaznavnih kanalov (Gregorc et al, 2005) ali modalnosti (Mcdermott, Jage, 2004) s kratico VAKOG: vid ponazarja vizualno zaznavo (V), sluh avditivno (A), občutki kinestetično zaznavo (K), vonj olfaktorno (O) in okus gustatorno zaznavo (G);
- zaznavne odtenke ali podmodalnosti, ki nudijo podrobnejše informacije o sogovornikovih predstavah;
- izražanje oz. jezik in procesne besede;
- očesne premike;
- spremljanje in vodenje, idr.

Prožnost

Zavedanje, da neuspeha ni, temveč obstaja le povratna informacija, omogoča učitelju prožnost pri delu v podaljšanem bivanju predvsem takrat, da se nanjo odzove. Prožnost se kaže npr. v spreminjanju neuspešnih strategij reševanja konfliktov, v iskanju in izbiranju novih načinov in pristopov, z ustvarjanjem, idr. NLP ponuja različne prijeme za aktiviranje (notranji viri moči, različni zaznavni položaji ...).

Zaključek

Učitelj podaljšanega bivanja vsak dan zavedno in nezavedno vpliva na mladega posameznika v razredu, delovanje skozi celo šolsko leto pa zahteva energijo in motivacijo. Pristopi in strategije nevrolingvističnega programiranja so različni in nekaj je nakazanih v tem prispevku. Odvisno, kaj učitelj želi. Uporaba ne pomeni samo delo in izboljšanje popoldanskega procesa za učence z vidika učiteljevega profesionalnega razvoja, ampak prispeva tudi k osebni rasti in posledično k boljši samopodobi, energiji ter motiviranosti za opravljanje svojega poslanstva.

Izkušnje kažejo na vrednost uporabe, a vendarle ... predstavo o nevrolingvističnem programiranju naj si človek ustvari sam.

Literatura

- Connor, J. in Seymour, J. (1996). Spretnosti sporazumevanja in vplivanja, Uvod v nevrolingvistično programiranje. Sledi: Žalec.
- Gregorc, I., Kotnik, M. in Vujasinović, M. (2004/2005). NLPtm praktik, gradivo strokovnega izobraževanja za pridobitev mednarodne licence NLPtm praktik. Entra: Ljubljana.
- Gregorc, I., Kotnik, M. in Vujasinović, M. (2005/2006). NLPtm mojster praktik, gradivo strokovnega izobraževanja za pridobitev mednarodne licence NLPtm mojster praktik. Entra: Ljubljana.
- Marentič Požarnik, B. (2003). Psihologija učenja in pouka, DZS, Ljubljana, str. 19, 75, 122
- Mcdermott, I. in Jago, W. (2004). NLP obuka. Mono&Manana: Beograd.
- Pučko, C. (2004). Kakšnega učitelja potrebuje (pričakuje) današnja (in jutrišnja) šola? Sodobna pedagogika, posebna izdaja, str. 53-74.
- Strokovni svet RS za splošno izobraževanje (2003). Koncept, razširjeni program osnovnošolskega izobraževanja, podaljšano bivanje in različne oblike varstva učencev v devetletni osnovni šoli, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Ljubljana
- Schwarz, A. in Schweppe, R. (2005). Moč podzavesti, nevrolingvistično programiranje. MK: Ljubljana.

Dr. Ivan Ferbežer

Samoregulacijsko učenje nadarjenih učencev v oddelku podaljšanega bivanja

Praksa pretirano vodenega učenja

Raziskovalne in vsakodnevne izkušnje kažejo, da se nadarjeni učenci ne znajo samostojno učiti in da jih nihče tega ni neposredno, niti posredno učil. Namesto tega jih tradicionalno učimo, da nekdo drugi (učitelj, vzgojitelj) najbolje ve kaj, kako in kdaj napraviti neko učno opravilo. Pri edukaciji nadarjenih učencev je prevladujoč poudarek na poslušnosti, pasivnosti, »pokornosti« in odvisnosti, namesto na kritičnosti, ustvarjalnosti, samoiniciativnosti, samostojnosti in samousmerjanju.

Kultiviranje samoregulacijskega učenja

V nasprotju z dosedanjimi zgornjimi poudarki je temeljni cilj edukacije nadarjenih učencev kultivirati samousmerjevalno učenje. Omenjena potreba izhaja iz njihove antropologije osebnosti, ki je v njihovi samoiniciativnosti, notranji motivaciji, vztrajnosti, samostojnosti mišljenja in kritičnosti.

Osem značilnosti samousmerjevalnega učenja nadarjenih

Terminološko bodimo pozorni na nevarnost zamenjave izraza za druge napredne šolske ideje, kot je primer koncept odprte vzgoje, svobodne šole, alternativne šole, neformalno izobraževanje.

Samousmerjevalno učenje ni neorganizirano in ne naključno.

Samousmerjevalno učenje nadarjenih učencev ne vodi v zmedo in anarhijo, ampak je oblikovano v učnem okolju v katerem le ti vodijo svoje učenje k doseganju specifičnih ciljev. Zato je potrebno skrbno načrtovanje in preiščljena organizacija.

Samousmerjevalno učenje ni nestruktuirano

Samousmerjevalno učenje gradi na podpirajoči strukturi, ki bo v korist nadarjenih učencev. Pri tem se izhaja iz potreb, interesov in osebnostnih karakteristik nadarjenih učencev (ne deduktivno iz splošne didaktike, kakor v konceptu Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci), z načrtovanjem principov pouka in učenja, ki bodo oblikovali pogoje za učinkovito, smiselno in ustvarjalno učenje.

Samousmerjevalno učenje ne spregleda socialnih rezultatov učenja

Samousmerjevalno učenje pomaga nadarjenim, da učinkovito vodijo svoje učenje, a hkrati vsebuje možnosti socialnega sodelovanja z drugimi sošolci širokega obsega sposobnosti.

Samousmerjevalno učenje ni »sebično« v nekem nekonstruktivnem smislu

S samousmerjevalnim učenjem ne tvegamo oblikovanje nadarjenega učenca, ki ne bi videl preko svojih neposrednih potreb in koristi. Učitelj skupaj z učenecem osredotoča napore pomoči pri oblikovanju novih inovativnih problemov, v povečevanje števila in vrste alternativnih možnosti v socialnih okoliščinah.

Samousmerjevalno učenje vsebuje različne kognitivne in afektivne procese in rezultate.

Samousmerjevalno učenje ni časovno omejevano in ne vsebuje nižjih stopenj BLOOM-ove taksonomije. Tukaj nadarjeni učenci sami uravnavajo svoj učni tempo, so pretežno usmerjeni na višje taksonomske stopnje (proces in rezultate) kot so: ustvarjalno mišljenje, generalizacije, abstrakcije, reševanje problemov, sintetiziranje, evaluativno mišljenje, afektivni procesi in rezultati, pozitiven odnos do spoznavanja novega, ponotranjenje učne aktivnosti, itd.

Evalvacija je enakovredna sestavina samousmerjevalnega učenja

Evalvacija je pri samousmerjevalnem učenju ključnega pomena in je konstruktivistično zasnovana. Gre za razumljive vire dokazov o celovitem učenčevem napredovanju in za aktivno vključenost nadarjenih učencev v definiranje in vodenje evalvacije.

Samousmerjevalno učenje se ne zgodi mimogrede in naenkrat

Tukaj gre za proces dalj časa trajajoče načrtovane učne in poučevalne izkušnje ter za sistematično učenje samournavanja svojega učenja. (Meta-učenje)

Skrb za samousmerjevalno učenje ni prepuščena samo učenčevi aktivnosti

Nadarjeni učenec je s pomočjo učitelja aktivno vključen v vsaki fazi tega procesa, pri diagnosticiranju potreb, pri načrtovanju ciljev, in pri evalvaciji napredovanja.

Razvijanje samousmerjevalnega učenja

Proces razvijanja samousmerjevalnega učenja poteka sistematično po korakih od identifikacije ciljev, spoznavnih potreb, analize vstopnega vedenja (predznanja) do faze, ko nadarjen učenec kontrolira večino učnih aktivnosti.

Cilji in naloge

Tradicionalni učitelj voden pouk začne s cilji, ki so izpeljani deduktivno. Prehod k samousmerjevalnemu učenju se v prvem koraku začne z učiteljevim vnašanjem izbir v učni program. Drugi korak je, da učitelj v diskusiji z nadarjenimi učenci izbere področja, ki so bila načrtovana ali poišče vire samostojnega učenja. V tretjem koraku se odločitev o izbiri in oblikovanju nalog prenese na učence. Kurikulum postane v celoti personificiran.

Ocena vstopnega vedenja

Najprej se določijo pogoji za učenje, učenčevo predznanje in usposobljenosti. V prvem koraku samousmerjevalnega učenja se učitelj posvetuje z nadarjenimi učenci o alternativah v odnosu do vstopnega vedenja. V drugem koraku učitelj in učenci skupaj premislijo o nujnih predpogojih, o učenčevih potrebah in interesih. V tretjem koraku je diagnoza in opredelitev načrta pod popolnim nadzorom nadarjenega učenca.

Načrtovanje in realizacija pouka

Kadar je pouk popolnoma voden s strani učitelja on predstavi vsebino, naloge, probleme in ustrezen nadzor. Prvi korak k samousmerjanju je, da učitelj povečuje vrsto in število alternativnih učnih možnosti. V drugem koraku učitelj uporabi različne vire in pogodbe z učenci za načrtovanje pouka in učenja. Nadarjen učenec je skozi pogodbo vključen v odločanje o obsegu, zaporedju in tempu učne aktivnosti. V tretjem koraku je nadarjen učenec usmerjevalec svojega učenja.

Ocena dosežkov

V tradicionalnem učiteljevim vodenem pouku je učitelj odgovoren za postopke načrtovanja in evalvacije pouka in učenja. V prvem koraku se učitelj z nadarjenimi učenci pogovori o dokazih doseženega napredovanja. V drugem koraku nadarjeni učenci sodelujejo v iskanju povratnih informacij o učnih dosežkih in se učijo uporabljati evalvacijske kriterije. V tretjem koraku postane nadarjen učenec odgovoren za identificiranje in uporabo evalvacijskega kriterija pri svojem učenju.

Zaključek

Samousmerjevalno učenje izhaja iz raziskav o potrebah in karakteristikah nadarjenih in talentiranih učencev. Kakor naraščajo učenčeve sposobnosti se mora povečevati učenčeva možnost samostojnega diagnosticiranja potreb, samostojnega definiranja ciljev, nalog pouka, organiziranje procesov pouka in učenja ter učenčeva vloga v evalvacijskem procesu.

Literatura

Ferbežer, I. (2004). Poučevanje samousmerjevalnega učenja za nadarjene in talentirane. V: Strategije podsticanja darovitosti: radovi sa medžunarodnog naučnog skupa: zbornik. Vršac: Viša škola za obrazovanje vaspitača; Temišvar: Univerzitet »Tibiscus« (2004), str. 295-303.

Oblike sodelovanja s starši

Uvod

Na naši šoli vsem sestavinam podaljšanega bivanja – kosilu, sprostitveni dejavnosti, samostojnemu učenju, ustvarjalnemu preživljanju prostega časa – pripisujemo pomembno vlogo. Delo v podaljšanem bivanju popestrimo tako, da vsako leto v delovni načrt vnesemo novosti.

K sodelovanju v podaljšanem bivanju povabimo tudi starše. Na otrokov osebnostni razvoj v veliki meri vpliva komunikacija med starši in učitelji. Učenec, učitelji in starši tvorimo pomemben trikotnik, ki naj bo čim bolj tesno prepleten in povezan. Dobri stiki s starši, tudi v podaljšanem bivanju, bistveno pripomorejo k boljšemu počutju otrok, uspešnemu napredovanju in sprotnemu odpravljanju morebitnih težav.

Oblike sodelovanja s starši

V sodobni šoli naj bi se starši enakovredno vključevali in povezovali s šolo in bili soodgovorni za kakovost njenega vzgojnega dela. Starši danes postajajo učiteljevi aktivni sodelavci in mu pomagajo spoznati otrokovo osebnost in njegov razvoj. Njihovi medsebojni odnosi naj bi temeljili na zaupanju, odkritosti, razumevanju in sodelovanju.

Pri sodelovanju s starši se poslužujemo različnih oblik, kar je seveda odvisno od ciljev dela. Poleg ustaljenih oblik sodelovanja s starši, govorilne ure in roditeljski sestanki, vpeljujemo tudi druge, neformalne oblike, kot so: obisk staršev v podaljšanem bivanju in predstavitev poklicev, obisk staršev na delovnem mestu, projekti, prireditve, kvizi, pikniki, igre in tekmovanja, glasila, izleti, ankete, razstave ...

Roditeljski sestanek

Roditeljski sestanek je najbolj razširjena skupinska oblika sodelovanja med starši in učitelji. Izvedli naj bi v podaljšanem bivanju vsaj dva roditeljska sestanka, in sicer v začetku šolskega leta in ob njegovem koncu.

a) Prvi roditeljski sestanek organiziramo takrat, ko smo se že spoznali z učenci in njihovimi starši, ko smo zaživel kot skupina, ko se začnejo pojavljati prva vprašanja, dileme, problemi ... to je konec septembra ali začetek oktobra. Pomembno je tudi, da učitelji na tem sestanku razložijo staršem pomen njihovega sodelovanja in da se aktivno vključijo v delo ter skupaj z njimi rešujejo probleme, ki se pojavljajo v podaljšanem bivanju.

Eden izmed dejavnikov za motiviranje staršev, da pridejo in sodelujejo na roditeljskem sestanku je vabilo.

Primer:
OSNOVNA ŠOLA ŠMIHEL
Šmihel 2
8000 NOVO MESTO

Družina je začetek skupnosti,
ljubezni, dajanja in prejemanja.
V njej pričnemo vzgajati in učiti otroke.
Šola je le podaljšana roka družine,
nadgradnja vzgoje in učenja.
Bodimo srečni in zadovoljni tudi
razširjeni družini – šoli!

Novo mesto, 04. 10. 2007

Spoštovani starši,

minilo je že nekaj časa, odkar smo zakorakali v novo šolsko leto,
zato vas vabim na 1. roditeljski sestanek za podaljšano bivanje,
ki bo v torek, 9. oktobra 2007, ob 16.30 uri v učilnici 1. a razreda,
z naslednjim dnevnim redom:

- Predstavitev letnega delovnega načrta šole
- Predstavitev skupine podaljšanega bivanja
- Seznanitev z urnikom in sestavinami podaljšanega bivanja
- Povabilo k sodelovanju
- Razno.

Veselim se srečanja z vami.

Učiteljica PB:

Podpis staršev:

Sestanek organiziramo v prostoru, kjer poteka pouk podaljšanega bivanja. Tako dobijo starši predstavo o pogojih, ki jih imamo v podaljšanem bivanju. Roditeljski sestanek je uspešen, če lahko tudi starši pridejo do besede, povedo svoje misli, dvome, dajejo predloge ... Tudi razporeditev klopi in stolov vpliva na sproščeno sodelovanje, zato naj bo drugačna od tiste pri pouku. Odločimo se lahko za razmestitev v obliki črke U, ki omogoča staršem, da se lažje vključujejo v razpravo.

Za prijetno vzdušje postavimo na klopi vaze s šopki rož ter razstavimo nekaj otroških izdelkov z ustvarjalnih delavnic. Prvi roditeljski sestanek podaljšanega bivanja je ponavadi informativnega značaja, na katerem staršem predstavimo letni delovni načrt šole, organizacijo in način dela v oddelku, svoja pričakovanja in zahteve ter možnosti in pogoje, ki jih imamo v šoli. Opišemo dejavnosti, ki jih bomo izvajali in njihovo dnevno razporeditev – urnik. Poudarimo, da je glavni cilj podaljšanega bivanja organizacija kakovostnega preživljanja časa, ki ni namenjen zgolj reševanju domačih nalog in premagovanju učnih težav. Povedati moramo, da podaljšano bivanje ne more nadomestiti domačega dela ter tudi to, da ne more prevzeti njihove starševske vloge pri vzgoji in izobraževanju otrok.

Na koncu srečanja vsem prisotnim razdelimo anketo o vtisih na prvem roditeljskem sestanku.

Spoštovani starši,

zahvaljujem se vam za obisk na današnjem sestanku. Da bi lahko skupno delo še izboljšali, vas prosimo, da odgovorite na naslednja vprašanja.

Vprašalnik je anonimen, zato prosimo za iskrene odgovore.

1. Kako se počutite na današnjem srečanju?

- Zelo prijetno.
- Prijetno.
- Manj prijetno.
- Neprijetno.

2. Ali ste danes zvedeli kaj takega, kar boste lahko uporabili pri delu s svojim otrokom?

- Da, veliko uporabnega.
- Nekaj novega, ampak ne vem, če bom lahko uporabil(-a) pri delu/vzgoji svojega otroka.
- Nič novega.

3. Ali želite roditeljski sestanek za podaljšano bivanje tudi v prihodnje?

- Da.
- Ne.
- Po potrebi.

4. Če nam želite še kaj sporočiti, prosim napišite.

Zahvaljujem se vam za vaše odgovore.

b) Na drugem roditeljskem sestanku, ki ga izvedemo ob koncu šolskega leta, za zaključek enoletnega druženja v podaljšanem bivanju pripravimo za starše nastop, na katerem prikažemo del tistega, kar smo ustvarili v podaljšanem bivanju, tudi zapojemo in zapešemo. Učenci se s starši pomerijo še v kvizu. Kviz je lahko sestavljen iz dveh delov: iz vprašanj o poznavanju podaljšanega bivanja in iz zabavnih vsebin. Po kvizu starše seznanimo z analizo anketnega vprašalnika. Skupno si ogledamo razstavljenе izdelke učencev. Roditeljski sestanek zaključimo ob druženju in domačih dobrotah.

Govorilne ure in individualni pogovori

Sodelovanje staršev z učitelji največkrat poteka pri individualnih pogovorih, ko pridejo po otroka. S starši se sproti pogovarjamo o otrokovem delu v podaljšanem bivanju, o njegovih interesih in vedenju. Spodbudno je to, da je večina staršev dovzetna do nasvetov učiteljev.

Neformalne oblike sodelovanja s starši

Poleg formalnih oblik sodelovanja s starši so v podaljšanem bivanju dobro utečene tudi neformalne oblike sodelovanja, ki so še bolj pristne, sproščene in neposredne. V sodobni šoli ni več le enosmernega podajanja ugotovitev učitelja, temveč medsebojna izmenjava mnenj, predlogov in rešitev. Vsaka oblika sodelovanja zahteva veliko predhodnega dogovarjanja, usklajevanja in temeljite priprave, saj je le tako možno pričakovati pristno komunikacijo in dosego zastavljenih ciljev.

Učitelji organiziramo neformalne oblike sodelovanja s starši v času podaljšanega bivanja ali ob vikendih z namenom, da bi:

- predstavili različne oblike dejavnosti, ki jih izvajamo,
- se spoznali s starši naših učencev,
- izmenjali različne izkušnje in mnenja,
- omogočili bolj sproščeno komunikacijo,
- se prijetno družili in sprostili.

K tovrstnemu sodelovanju povabimo starše tudi z vabili, ki jih lahko oblikujejo učenci sami.

Obisk staršev v razredu

Delo v oddelku podaljšanega bivanja s svojim obiskom lahko popestrijo starši ali babice in dedki s predstavitvijo poklicev, iger in hobijev.

Pri obisku v podaljšanem bivanju smo že predstavili poklic kuharice, zdravnice, zdravstvenega tehnika, vojaškega policista, prevajalke, lovca, ekonomistke, odgovorne urednice časopisa ...

Stari starši lahko predstavijo igre iz svoje mladosti. Pripomočke za nekatere predstavljene igre si potem lahko učenci izdelajo sami. Radi se igrajo že skoraj pozabljene igre, kot so ristanc, špana ...

Učenci se zberejo okrog gosta, se posedejo in ga z zanimanjem poslušajo. Če je poklic tak, da se da kaj praktično pokazati, je še bolj privlačno.

Na primer:

Oče, ki je po poklicu vojaški policist, se je na dvorišče šole pripeljal z vojaškim džipom. Radovednim učencem je razkazal avto in pripomočke, ki jih vojaški policisti uporabljajo pri svojem delu: več vrst orožja, čelado, masko, neprebojni jopič, lisice ...

Obiskala nas je mamica in predstavila poklic prevajalke. Z njo je prišla tudi njena prijateljica Francozinja. V živo sta prikazali, kako poteka prevajanje. Učenci so spoznali nekaj francoskih imen, se naučili nekaj besed in pesmico Mojster Jaka v francoskem jeziku. Bili so zelo vedoželjni, nad predstavitvijo pa zelo navdušeni.

Obisk staršev na delovnem mestu

Na delovnem mestu obiščemo tiste starše, ki opravljajo delo, ki je učencem zanimivo. Bili smo na pošti, v bolnici, cvetličarni, tiskarni, restavraciji ... Starši učencem razkažejo prostore, delovne pripomočke, predstavijo dobre in slabe strani svojega poklica.

Obiskali smo tudi mamico, ki je zaposlena v zasebnem podjetju »Krpica« - šiviljstvo. Pokazala nam je šivalni stroj in pripomočke ter povedala, s čim se ukvarja. Učenci so pod njenim vodstvom pripravili polnilo, si izbrali blago in izdelali okrasno blazino, ki jo je vsak odnesel domov.

Projekti

Ena od oblik je tudi predstavitev projektov. Uspešnost le-teh je v veliki meri odvisna od pomoči staršev. Staršem lahko predstavimo potek in rezultate projekta. V njegovo izvedbo pa lahko vključimo tudi starše. Pomagajo nam lahko pri zbiranju gradiva, fotografiranju, urejanju, raziskovanju, morda pa se ukvarjajo prav z dejavnostjo, ki je predmet projekta.

Na primer: Pod vodstvom cvetličarja, očeta enega izmed učencev, smo izdelali adventni venček pri projektu Veseli december, butarico pa pri projektu V znamenju pomladi.

Učenci so se pogovarjali z babicami in dedki ter s starši o praznovanju božiča in velike noči nekoč in danes ter si te pripovedi zapisali. Zbirali so prtičke, prte in razglednice z božično-novoletnimi in velikonočnimi motivi ter pripravili razstave.

Mamica, ki je po poklicu gostinska delavka, je učence seznanila s pripravo pogrinjka za slavnostne pojedine. Naučili so se zgibati papirnate prtičke na več načinov (svečka, pahljačka, piramida, stožec, ladjica). Pokazala jim je tudi nekaj preprostih idej za dekoracijo mize.

Kvizi

V kvizu se lahko predstavijo starši, stari starši in otroci. Kviz lahko obsega različna vprašanja:

- poznavanje podaljšanega bivanja
- zabavna vprašanja
- kviz od pet proti nič z različnimi temami
- reševanje ugank in anagramov
- sestavljanje in reševanje rebusov.

Ob kvizih se družimo in prijetno zabavamo.

Pikniki

Piknik je zelo zanimiva oblika sodelovanja zato, ker se ga lahko udeležijo prav vsi člani družine. Na začetku lahko predstavimo skupino podaljšanega bivanja z nekaj točkami. Starši poskrbijo za lačne želodčke in žejna grla. Piknik zajema veliko zanimivih dejavnosti v naravi: šport, ples, zabavne in šaljive igre, karaoke – pokaži, kaj znaš. Ker je dogajanje na prostem, so starši bolj sproščeni, otroci pa uživajo, ker niso omejeni v gibanju.

Igre in tekmovanja

Zanimiva oblika sodelovanja s starši so tudi igre ter razna športna in druga tekmovanja. Učenci prinesejo igre in igrače, jih predstavijo sošolcem in staršem ter se skupaj z njimi igrajo. Ob tem spoznavajo nove igre in nova pravila. Ob igri se sprostijo, utrdijo medsebojne odnose in se navajajo na

kvalitetno preživljanje prostega časa. Starši se pomerijo s svojimi otroki tudi v raznih športnih dejavnostih.

Akcije

Zelo utečena in uspešna je akcija zbiranja starega papirja, kjer želimo učence ekološko ozavestiti ter jih spodbuditi k ločenemu zbiranju odpadkov. Pri zbiranju jim pomagajo starši, predvsem pri dostavi papirja v šolo. Ponavadi ga zberemo zelo veliko. Po končanih akcijah starši zadovoljni povedo, da so tako pospravili vsa podstrešja in kleti. Tudi ta oblika sodelovanja pogojuje dober odnos med učiteljem in starši. Izvajamo pa tudi druge akcije, kot so zbiranje plišastih igrač, šolskih potrebščin, družabnih iger ... Brez podpore staršev bi takšne akcije težko izpeljali.

Anketa

Ena od uspešnejših pisnih oblik komuniciranja je anketa. Z anketnim vprašalnikom želimo pridobiti povratno informacijo, zato prosimo starše, da ga izpolnijo. Z anketo se seznanimo z njihovimi pripombami, predlogi, mnenji in vtisi v zvezi z delom v podaljšanem bivanju. Anketa je lahko sestavljena iz vprašanj izbirnega in odprtega tipa. Pri odprtih vprašanjih so njihovi odgovori zelo konstruktivni in dokaj kritični. Na srečanju jih seznanimo z analizo anketnega vprašalnika. Ankete lahko opravimo tudi po opravljenem roditeljskem sestanku ali drugih oblikah sodelovanja. Vprašalniki so v glavnem anonimni, zato so tudi odgovori bolj iskreni. Z anketnimi vprašalniki dobi učitelj povratno informacijo o svojem delu in so mu v pomoč pri načrtovanju in izvedbi podaljšanega bivanja.

Primer anketnega vprašalnika:

Spoštovani,
pošiljam vam anketo in želim, da jo izpolnite. Vaši odgovori mi bodo pomagali pri izvajanju dela v podaljšanem bivanju.

Zakaj ste se odločili vašega otroka vpisati v podaljšano bivanje?

- služba
- druženje s sošolci
- opravljanje domačih nalog
- drugo (navedite): _____

Ali ste seznanjeni s programom dela v podaljšanem bivanju?

- da
- delno
- ne

Katera vsebina podaljšanega bivanja se vam zdi najpomembnejša?

- pisanje nalog in učenje
- ustvarjalne dejavnosti
- sprostitev
- zabava, igra
- drugo _____

Kaj vaš otrok najraje dela v podaljšanem bivanju?

Kakšni so vtisi vašega otroka o preživetem času v podaljšanem bivanju?

Ali ste pripravljeni sodelovati pri izvajanju programa podaljšanega bivanja?

- zbiranje materiala za ustvarjalne delavnice (papir, plastika, blago, družabne igre, ...)
 - predstavitev poklicev, obrti, konjičkov, ...
 - spremstvo na pohodih, izletih, ...
 - drugo _____
-

Vpišite zdravstvene posebnosti vašega otroka.

Še vaši pomembni nasveti za delo v podaljšanem bivanju. Zelo mi bodo pomagali.

Vaši sproščeni in realni odgovori mi bodo v pomoč pri delu z vašim otrokom. Za vaše odgovore se vam iskreno zahvaljujem.

Učiteljica PB

Podpis staršev:

Glasila

Dejavnosti v skupini podaljšanega bivanja lahko predstavimo tudi v glasilu. V njem na kratko povzamemo dogajanja v spisih, pesmih, risbah in na fotografijah, ki pričajo o bogatem preživljanju časa učencev v šoli in doma. K sodelovanju pri nastajanju in oblikovanju glasila vključimo tudi starše, katerih nasveti ga lahko obogatijo in popestrijo.

Drugačni popoldnevi

Učiteljice popestrimo program dela v podaljšanem bivanju tudi s sprehodi v vsakem letnem času.

Na primer:

- jesenski sprehod (obisk obore na Škrjančah)
- zimski (pohod v Mrzlo dolino – sankanje in igre na snegu)
- spomladanski (pohod do gradu Grm in seznanitev z življenjem na njem) in
- letni sprehod (sprehod do reke Krke in spoznavanje življenja ob njej).

Na sprehod povabimo tudi starše ali stare starše naših učencev, ki tako postanejo naše spremstvo. Tovrstno sodelovanje pa močno prispeva k pestrosti pouka podaljšanega bivanja, sprostivni in medsebojnemu spoznavanju.

Zaključek

Na vzgojo in izobraževanje otroka vplivamo tako učitelji kot starši, zato naj bi s starši tesno sodelovali in jih vključevali v delo. Uspešnost sodelovanja je odvisna od mnogih dejavnikov, kot so: dobra komunikacija, zaupanje, vztrajnost, doslednost, sproščenost, posluš za težave.

Srečanja s starši so velikega pomena, zato so različnih oblik in naj potekajo v čim bolj prijetnem vzdušju. Komunikacija s starši nam omogoča več medsebojnih stikov in enakovredno sodelovanje. Starši se zavedajo, da tudi sami veliko prispevajo za kvalitetnejšo in bolj prijazno šolo, zato jim to omogočimo.

Biljana Petač
Osnovna šola Savsko naselje

Vpliv skupinske dinamike na klimo in sodelovanje v podaljšanem bivanju

Ko sem sprejela sodelovanje na seminarju o podaljšanem bivanju, sem zasledovala le en cilj, in sicer, kako svojim kolegicam v stroki predstaviti nekaj primerov svoje dobre prakse pri delu z otroki v podaljšanem bivanju. Spodbudo, da svoje izkušnje podelim oz. predstavim širše, sem dobila od svoje kolegice, s katero v letošnjem šolskem letu sodelujem v učno-vzgojnem procesu in delu z drugošolci na svoji šoli. Po poštenem premisleku pa sem ugotovila, da je bolj smiselno, da svoje primere dobre prakse strukturiram oz. vežem na odnose in jih preko njih predstavim, kajti prav odnosi ustvarjajo in vplivajo na klimo v razredu.

V podaljšanem bivanju delam na naši šoli že dvajset let: ker sem slavistka, sem delo v podaljšanem bivanju v začetku kombinirala s poučevanjem slovenščine na predmetni stopnji; z leti pa sem vse svoje pedagoške izkušnje in znanje lahko posvetila le podaljšanemu bivanju. Na podlagi lastne prakse, nenehnega strokovnega izpopolnjevanja, opazovanja in razmišljanja o svoji vlogi v podaljšanem bivanju, sem ugotovila, da se v podaljšanem bivanju ustvarjajo raznovrstni odnosi, in sicer: otrok – otrok, učitelj –učenec, učitelj –učitelj, učitelj –starši.

Ko govorim in pišem o razredu, mi to predvsem pomeni skupino otrok, običajno iste starosti, ki so združeni na enem prostoru, in jih vodi oz. poučuje strokovno pedagoško usposobljena oseba. Ker so to otroci, še ne samostojni in zanje skrbijo starši, ima učitelj posredno tudi z njimi odnose. V skupini torej vedno potekajo neke interakcije.

Odnosi v razredni skupnosti potekajo med učenci, učitelji, starši in še kom. Znotraj odnosov pa je pomembna komunikacija, ki je dvosmeren proces, kjer sočasno oddajamo sporočila in jih sprejemamo, oz. pazimo na to, kaj nam sporočajo drugi. Komunikacija z otroki mora potekati tako, da se učitelj prepriča, da ga ja otrok pravilno razumel.

Odnos učitelj – učitelj

V letošnjem šolskem letu sodelujem z učiteljico, nekoliko mlajšo kolegico z dolgoletno pedagoško prakso. Da bi komunikacija med nama potekala uspešno, sva že na začetku šolskega leta dogovorili, kaj pričakujeva ena od druge pri delu z otroki. Razčistili sva tudi, kakšen bo odnos med nama. Ena drugi tudi sporočava vtise o prebrani strokovni literaturi; dajeva komentarje; se spodbujava v pozitivnem razmišljanju in pogledu na svoje delo. Dogovorili sva se za spoštljiv, korekten medsebojni odnos: to pomeni, da sva pri morebitni kritiki usmerjeni na dejanja, dogodek in ne na osebo. Pri delu z otroki pa podpirava ena drugo pri profesionalnem odnosu do otrok in staršev.

Za lažjo komunikacijo sva uvedli zvezek opažanj, v katerem si sporočava različna opažanja pri delu z otroki in o okoliščinah dela. Ker imam v

podaljšanem bivanju več možnosti za neformalne stike s starši, jo sproti obveščam o posebnostih ali pripombah staršev. Med primopredajo učencev me seznanijo o posebnostih ali novostih pri delu, o vzdušju v razredu. Jaz pa ji povem o svojih načrtih za ta dan; včasih pa jo celo zaprosim za spremembo dnevnega urnika, da lažje izpeljem svoje načrtovano delo v podaljšanem bivanju.

Skupaj tudi sodelujemo pri stikih s starši, torej na govorilnih urah in roditeljskih sestankih, na katerih povem svoja opažanja o napredku in posebnostih najinih učencev, ali pa predstavim kakšen projekt, ki ga izvajamo v podaljšanem bivanju.

Ob petkih prihajam v podaljšano bivanje nekoliko prej, kajti nekaj minut zadnje šolske ure skupaj nameniva najinim učencem, ko jih za tedensko delo in vedenje nagradiva s posebno štampiljko – sončkom. To je prav posebno slavnosten trenutek v razredu, ko pohvaljeni učenec za svoje delo in vedenje dobi sonček v beležko, ostali pa mu spontano zaploskajo.

Vsakemu učencu na primeren način razloživa in pojasniva, zakaj morebiti ne dobi nagrade, ali pa si zasluži le polovico sončka. Z učenci se pogovarjamo o njihovem vedenju: iščemo in navajamo dobre zglede med njimi v razredu; pozornost namenjamo našim skupno dogovorjenim pravilom vedenja in kako jih upoštevamo; posameznike spomniva na napredek pri njihovem delu; spodbujava in učiva jih, kako si pomagati, da morebitno neprimerno vedenje izboljšajo.

Odnos otrok - otrok in odnos učitelj – učenec

Ker razred pojmem kot živ organizem, se ta dva odnosa ves čas prepletata; otroci so ves čas v interakciji med seboj, prav tako pa je učitelj v interakciji z učenci.

V odnosu otrok – otrok je zopet pomembna komunikacija med otroki in kako se med seboj razumejo. V tem odnosu pozornost usmerjam komunikacijskim veščinam in vzgoji z empatijo. S tem želim otrokom pomagati razvijati socialno občutljivost, pripravljenost za reševanje problemov in razreševanje konfliktov. Ker je otrok v tem obdobju še močno egocentričen, usmerjen k sebi, ga pri razreševanju konfliktov navajam na veščine komuniciranja z drugim v konfliktni situaciji.

Navajam jih, da razmišljajo o alternativnih poteh; da iščejo rešitve; da izražajo svoje ideje in svoje občutke pri tem in da na tak način razvijajo medsebojne socialne spretnosti. Tako dosežem, da se oba udeleženca v konfliktu spravita, potolažita, se vživita v vlogo nasprotnega, se eden drugemu opravičita in si oprostita. Pomembno mi je, da otrok izrazi svoja občutja; pri reševanju konflikta ne iščemo krivca, ampak navajam otroka na spopadanje s posledicami, kar je zelo pomemben del procesa učenja.

Že kmalu po začetku novega šolskega leta smo se s skupino dogovorili, kaj je v našem razredu dovoljeno in kaj ne, in kako bomo skrbeli, da nam je skupaj prijetno; tako smo se dogovorili za naša pravila vedenja. Zapisali smo jih in obesili na vidno mesto. Pri sestavljanju pravil vedenja sva z učiteljico zasledovali najin glavni cilj, in sicer učence dolgoročno navajati in jim privzgojiti take veščine vedenja v skupini, ki jih je za to starost ravno dovolj: saj so jasne, enostavne, razumljive; poleg tega vsem otrokom v skupini nudijo osnovo za kasnejšo nadgradnjo le-teh. Vsa so napisana v obliki pozitivnih trditev: govoril bom vljudne besede; prijazen in strpen bom; vikal bom učiteljico; počakal

bom, da dobim besedo; poslušal bom učiteljico in sošolca ali sošolko; pospravil bom za seboj; pri jedi bom tiho. Na tak način načrtno vzgaja otroke v odgovorne posameznike.

Praksa me je naučila, da je za naše skupno druženje v podaljšanem bivanju pomembno, da ko prevzamem skupino, učence posedem in jih takoj, še pred kosilom, ki je sicer naša prva skupna dejavnost, seznanim z okvirnim urnikom oz. dejavnostmi, ki jih za ta dan načrtujem.

Tako že pred kosilom učence obvestim, kako si bodo sledile naše dejavnosti za ta dan; dnevni načrt dela je vedno toliko fleksibilen, da učencem dopušča še dovolj možnosti za sprostitev, ko načrtovane dejavnosti opravimo. S tem učencem določim tudi časovni okvir, saj hkrati povem, koliko časa bomo namenili našim skupnim dejavnostim in koliko ga bo še kljub temu ostalo za njihovo sprostitev oz. igro po lastnem izboru.

Po uvodni napovedi dejavnosti za ta dan naredimo kolono in gremo na kosilo. Da se izognemo prerivanju in navalu v kolono, učencem pa kljub temu dam možnost izbire in veljave, da potešijo svojo potrebo po igri in svobodi, se sem domislila igre »naredi kolono«. Kolono »delamo« tako: prvič sem sama določila dva učenca, da izmed vseh sošolcev izbereta dva, ki bosta tega dne izmenično klicala učence v kolono za kosilo. Izkazalo se je, da so vsi učenci pri »delanju kolone« upoštevani in resni; poklicani pa brez ugovora spoštujejo in upoštevajo določeni jim vrstni red. Izbrani par in datum zapišemo na seznam, iz katerega je razvidno, kdo so bili že izbrani pari; s tem se izognemo ponavljanju. Naslednji dan pa zapisani par izbere, kdo bo sestavljal kolono. Stara dva sedeta, nova dva zapišemo na seznam; ko se učenci popolnoma umirijo, pa izmenično kličeta sošolce v kolono. To zelo radi počnejo in ker imamo seznam nalepljen na vidnem mestu, se sedaj par, ki odloča, katera nova dva bosta izbirala kolono, že sam postavi pred razred in izbere novega. Vsi učenci imajo možnost sodelovati pri določanju kolone. S takim načinom dela navajam učence na samostojno vodenje.

Ob torkih in petkih gremo po kosilu skupaj v knjižnico. Učenci upoštevajo dogovorjena pravila obnašanja v knjižnici. Ko smo zopet v razredu, pa naša ura za knjigo poteka tako: učence za nekaj minut prepustim uživanju in listanju izbranih knjig; lahko si jo ogledujejo v paru; če kdo nima izposojene knjige, si jo vzame iz razredne knjižnice. S takim načinom druženja s knjigo jih dolgoročno načrtno vzgajam v stalne bralce; da začutijo, da je knjiga lahko vir potešitve njihove radovednosti, hkrati pa priložnost, da se česa skupaj naučijo ali si kaj pojasnijo. Po določenem času povabim učence, da nam nekaj povedo o svojih izbranih knjigah. Namen ure je, da učenci govorno izražajo svoja občutja ob gledanju in listanju ali pokažejo ilustracije. Pri uri druženja s knjigo učenci sami izbirajo oz. povabijo tistega, ki bo povedal svoje občutke. Vsakega nastopajočega pohvalim za izvirno in zanimivo poročanje. Tudi pri tej uri dajem učencem priložnost, da samostojno krojijo del ure; da pridobivajo večšine govornega nastopanja; da varno premagujejo zadrego pred nastopanjem in krepijo svojo učno samopodobo.

S takim načinom dela načrtno ustvarjam sodelovalno odprto vzdušje v razredu. Učenci se navajajo na določena pravila; imajo možnost sami krojiti del naše ure in se pri tem izkazati. Ravno stalnost takega načina dela je otrokom opora, da se dolgoročno razvijejo v samostojne organizatorje naše skupne ure, hkrati pa se navajajo za samostojno delo.

Odnos učitelj – starši

Tudi pri komunikaciji s starši je pomembno, da se učitelj prepriča, da je bil pravilno razumljen. Izkušnje so me naučile, da je za uspešen pouk in za dobro počutje učencev potrebno kakovostno sodelovati tudi z njihovimi starši. Marsikateri nerodnosti se lahko izognemo, če se sami rešimo lastnih napačnih pričakovanj v zvezi s starši in z njihovimi otroki. Učitelji imamo na voljo veliko poti in načinov za sodelovanje s starši, ki so lahko formalne ali neformalne narave: predavanja, delavnice, izleti, skupni ogledi dogovorjenih prireditev, pikniki. Od formalnih so najbolj utečene govorilne ure in roditeljski sestanki. Če se želimo bolj posvetiti učencu in staršu, pa jih povabimo na individualne govorilne ure. Na neformalnih druženjih se izogibamo komentarjem o šolskem delu posameznega otroka.

Ko s starši govorimo o otroku, ki ga učimo in spoznavamo v socialnem okolju z vrstniki, ne smemo pozabiti, da svojega otroka starši ne poznajo s te plati in moramo svoja opažanja sporočati na primeren način: objektivno, profesionalno in vljudno. Pomembno je, da se zavedamo, da je vzgajanje in učenje proces, da se otrok v šoli uči in razvija. Da starše vsakič ob naših formalnih srečanjih seznanjamo s trenutnim stanjem oz. razvojem otroka, hkrati pa povemo strategije in načrte, kaj bomo najprej razvijali, za boljše napredovanje otroka.

Literatura

Bečaj, Janez (1990). Problem velikih pričakovanj in učiteljeve odgovornosti. Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše. Ljubljana.

Browning Runyn, B. (1993). Starši, ki preveč ljubijo. Izdala in založila Julija Pergar. Ljubljana.

Faber, A. in Mazlish, E. (1998). Kako se pogovarjamo z otroki in kako jih poslušamo. Založba Mladinska knjiga. Ljubljana.

Kviz kot učni model v podaljšanem bivanju

Metoda dela s kvizi znanja je primerna, zanimiva in nevsiljiva za učence vseh stopenj, saj posreduje vsem sodelujočim določena znanja na igriv način.

Je dinamična, hkrati pa navaja učence na upoštevanje pravil igre, jih na svoj način socializira, druži, spodbuja skupinsko delo in navaja na sodelovanje.

Učencem omogoča zadovoljiti potrebo po učenju, igri in zabavi. Učenci radi tekmujejo; radi pokažejo, kaj znajo; radi nastopajo in uživajo v igri.

Klara Lesjak, mag. Maruška Željeznov Seničar
MIB d.o.o.

Ustvarjanje iz odpadnega materiala

Ko nova ideja zgane človeški um, se ta nikoli več ne vrne v prejšnje stanje.
Oliver Wendell Holmes

Ustvarjalen otrok v podaljšanem bivanju

Za ustvarjalnega otroka je značilno divergentno mišljenje, kar pomeni, da lahko išče rešitve problema na različne načine in v različnih smereh. Prav tako so originalnost, fluentnost ter fleksibilnost ključne značilnosti ustvarjalnosti. Ustvarjalnost je povezana z otrokovo osebnostjo, njegovim predhodnim znanjem in izkušnjami, predvsem pa z otrokovo pozitivno samopodobo, notranjo motiviranostjo, vztrajnostjo, radovednostjo ter avtonomostjo.

Proces ustvarjalnosti poteka po štirih fazah:

- Preparacija (spoznavanje problema in zbiranje podatkov)
- Inkubacija (zorenje, razmišljanje na nezavedni ravni)
- Iluminacija (utrinek rešitve)
- Verifikacija (ocena rešitve)

Pogoji za ustvarjanje novih idej:

- Zaupanje
- Sprejetost
- Odsotnost strahu (pred napakami, posledicami, spremembami ...)
- Sproščenost
- Znanje
- Dovolj časa
- Pripravljenost
- Sprejemanje drugačnosti

Ovire za kreativnost:

- Navade (ustaljene in avtomatizirane navade)
- Prepričanja (miselni vzorci, ki nas vodijo vsak dan)
- Strah
- Sigurnost (uveljavljeni postopki, spremembe)
- Samokritičnost (specilizacija, perfekcionizem, sramota)
- Stres (omejeno razmišljanje – prevelika osredotočenost na stresno situacijo)
- Racionalne misli (pravila, logika, nepraktičnost)
- Pomanjkanje časa (eno uro na teden za kreativnost)
- Jezik
- Starost

Živalice iz papirnatih vrečk

Potrebujemo:

papirnato vrečko, časopisni papir, trši barvni papir, lepilo, škarje, flomastre, ...

Postopek izdelave:

Časopisni papir natrgamo na manjše koščke in z njimi napolnimo papirnato vrečko ter zalepimo odprtino. Iz tršega barvnega papirja izrežemo ušesa, tačke in druge dodatke ter jih prilepimo na vrečko. Narišemo še oči, nos in usta, da naša zverinica oživi.

Namigi:

Na podoben način lahko izdelamo tudi strašilo, možička, dedka in najrazličnejše druge motive.

Metuljček

Potrebujemo:
prozorno PVC vrečko, odpadni raznobarni papir (npr. reklamne letake),
slamici ali kosmato žičko, lepilo, škarje, ...

Izdelava:

Odpadni papir različnih barv natrgamo, z njim napolnimo vrečko ter zalepimo odprtino. Odrežemo košček vrvice ter ga zavežemo na sredino vrečke, da dobimo obliko metulja. Za konec oblikujemo iz slamic ali kosmate žičke še tipalke ter jih pritrdimo.

Nagajivčki

Potrebujemo:

časopisni papir, barvni papir, flomastre, škarje, lepilo ali lepilni trak, ...

Izdelava:

Zgornji rob časopisnega papirja narežemo na trakove ter zvijemo časopis v tulec, ki ga fiksiramo s pomočjo lepila ali lepilnega traku. Iz barvnega papirja izrežemo oči, nos, usta in druge dodatke (lahko jih tudi narišemo s flomastri) ter jih prilepimo na ustrezna mesta.

Tanja Maver
Osnovna šola Nove Jarše

Idejnica - valjenje novih idej po principih Korak za korakom

Delavnica je namenjena izmenjavi idej, ustvarjalnih zamisli in kreativnosti. Predstavljam svoje pristope k ustvarjanju, ki temeljijo na metodologiji dela Korak za korakom. Po tej metodologiji na naši šoli poučujemo že od uvedbe devetletke, to je dobrih šest let. Kot vzgojiteljici v OPB-ju, mi je ta pristop k podajanju vsebin zelo blizu. Bistvo pa je, da vse izhaja iz otroka.

Razvojno-raziskovalni center pedagoških iniciativ Korak za korakom deluje v okviru pedagoškega inštituta v Ljubljani. S svojim delovanjem v Sloveniji so pričeli že leta 1995. Osnovna načela in pedagoški standardi kakovosti so:

- Individualizacija in diferenciacija
- Spodbudno učno okolje
- Sodelovanje z družinami
- Strategije smiselnega učenja
- Načrtovanje in evalviranje
- Profesionalni razvoj
- Socialna inkluzija

Leta 1998, je bila ustanovljena mreža vrtcev in osnovnih šol, ki se ukvarjajo z »na otroka osredinjeno« metodologijo Korak za korakom. Članica te mreže je, tudi OŠ Nove Jarše, na kateri poučujem v oddelku OPB. V letošnjem šolskem letu, se osredotočamo na pomen in strategije smiselnega učenja. To pa pomeni, da učitelj načrtuje in izvaja startegije s katerimi spodbuja razumevanje pojmov, inovativnost, ustvarjalnost, samostojno odkrivanje, raziskovanje, sodelovalno učenje, ter raziskovanje znotraj in med različnimi predmeti.

Smiselno učenje pomeni, da otroku na niz že znanih informacij, dodamo nekaj novega, neznanega. Učenje, pa tudi če gre za ustvarjanje, ima smisel le, če ima otrok o podani informaciji oziroma navodilu za delo, že nekaj znanja. Če na primer ne pozna servietne tehnike, bo težko izdelal vazo za mamin praznik. Najprej ga moramo naučiti razslojevanja prtičkov, nato uporabo prave mešanice lepila in vode, nazadnje pa tudi rokovanja s tanko plastjo papirja. Vedeti mora kako se čopič obnaša, ko z lepilom premažemo prtiček, na kaj mora biti pozoren, da se zadeva ne strga... Skratka, smiselno je tisto, kar lahko na nekaj navežemo, pripnemo. Novo na nekaj znanega.

Predvsem želim, pri ustvarjalnem preživljanju prostega časa, poudariti pomen otrokove želje, ideje, pobude. Ker otroška domišljija nima meja, ji dajmo prost pot, je ne omejujmo in ne posegajmo vanjo za vsako ceno. Spoznali boste, do kam seže vaša ustvarjalnost. Za nekaj kratkih minut bomo vsi spet otroci, ustvarjali bomo, delali napake in se iz njih učili.

Suzana Težak
Osnovna šola Kidričevo

Učinkovite dejavnosti in oblike dela s hiperaktivnimi nadarjenimi učenci v OPB

Uvod

Sodobna šola je usmerjena na celovit razvoj vsakega posameznega otroka, na sprejemanje in razumevanje njegovih težav, posebnih potreb, želja in interesov.

Učitelj OPB so usposobljeni za izvajanje raznolikih oblik in dejavnosti za delo z nadarjenimi in hiperaktivnimi otroki. V prvi triadi naj prevladujejo gibalne dejavnosti, socialne igre, ustvarjalne delavnice in interesne dejavnosti, v drugi triadi pa individualizirani programi in programi za razvijanje socialnih spretnosti.

Delo s hiperaktivnim nadarjenim otrokom je izziv mnogim učiteljem, pa tudi učencu, ki se poleg razvojnih srečuje tudi s socialnimi problemi: ali bo postopoma obvladoval svoje težave, jih zmanjšal in odpravil?

Pri delu izhajamo iz globalne ocene otroka in njegovega okolja, izvedemo intervju z učencem zaradi videnja njegove trenutne situacije, ter vizije njegovega lastnega razvoja. Definiramo vzgojno izobraževalne cilje, dejavnosti in oblike dela za doseganje teh ciljev. Pričakovane rezultate ovrednotimo z različnimi metodološkimi pristopi.

Za uspešno delo z učenci, ki so nadarjeni in hkrati hiperaktivni je potrebno poznati varovalne dejavnike in dejavnike tveganja v otrokovem osebnotnem razvoju in njegovem socialnem okolju v družini, šoli, med vrstniki. Na tej podlagi načrtujemo individualiziran program (IP) za posameznega učenca s posebnimi potrebami.

Načrtovanje IP, ki ga vodi razrednik, poteka v timskem sodelovanju med učitelji, učencem, starši ter svetovalno službo. Ključnega pomena je aktivna vloga učenca in njegovih staršev. V praksi ugotavljam visoko stopnjo vključenosti učencev v načrtovanje IP, ter zadovoljstvo staršev z oblikami pomoči v šoli (Težak, 2006).

Skrb za celovit razvoj otrok

Integracija otrok s posebnimi potrebami med katere uvršamo tudi nadarjene učence temelji na učni individualizaciji, ki izhaja iz značilnosti vsakega posameznega učenca. Cilj je celovit in optimalen razvoj vseh razsežnosti otrokove osebnosti:

- kognitivno - pomeni način umskega funkcioniranja, sprejemanja in prede-lovanja informacij, količino in urejenost znanja, s katerim razpolaga učenec.
- emocionalno - temelji na učenčevem čustvenem doživljanju učnih okoliščin in izkušenj (ugodne ali neugodne izkušnje, reakcije na uspehe in neuspehe, učenčevi cilji in vrednote v povezavi z učenjem, občutki varnosti in sprejetja,

prepoznavanje lastnih interesov, potreb, čustev in spoštovanje drugih);

- motivacijsko - izhaja iz otrokove notranje ali zunanje motivacije, v kolikšni meri si je učenec pripravljen zares prizadevati za učenje, kakšni so njegovi cilji po širjenju interesov, znanj in usmerjenosti k ciljem;
- konativno - kaže se v učenčevi akciji, delovanju, uresničevanju, v težnji, da bi naredil nekaj glede na svoj odnos do učenja, vedenja, pohvale, neuspeha (Požarnik 2003);
- socialno - kaže se v učenčevi vpetosti v širše in ožje socialno okolje: vpliv staršev, soseske in še posebej vrstnikov ter celotnega družbenega dogajanja, ki učencu omogočajo izkušnjo sodelovanja, medsebojnih odnosov in interakcij z drugimi, kulture komuniciranja, vključevanja, distance, osamosvajanja, ločitve in neodvisnosti (Čačinovič-Vogrinič 1995);
- duhovno, ki predstavlja sposobnost doživljanja in ozaveščenost nekega neposrednega dogajanja. Za ustrezno odzivanje na dogajanja potrebuje učenec dober stik s seboj in dober stik z okoljem. Učenec tako postopoma razvija zavest o sebi, tj. sposobnost samozavedanja in ozaveščenost sebe (vtisi, hrepenenja, vizije ...), kar daje večje možnosti za razvoj, kot razum (Ščuka 2007). «Če samo pomislim: šolar porabi na tisoče ur za učenje matematike, na tisoče ur za učenje jezikov ...niti ene same ure ne namenja učenju zavesti o sebi. Kako naj ob takem šolanju postane osebnost?» (prav tam, str. 17).

Avtor Combs (Combs 1982, str. 495-496) je znanstveno dokazoval, da učenje brez afektivnih procesov verjetno ne bo vplivalo na vedenje in da izobraževalni sistem, ki izključuje čustvene dejavnike in dinamične lastnosti osebnosti ne more biti učinkovit. Avtor nas opozarja, da učenje obsega dve sestavini: izpostavljenost novim informacijam ali izkušnjam in procesu osebnega odkrivanja, kaj te informacije učencu osebno pomenijo. Vsaka informacija bo vplivala na vedenje učenčeve osebnosti samo do stopnje do katere bo učenec odkril osebni smisel te informacije. Štirje visoko pomembni afektivni dejavniki usodno vplivajo na uspešnost učnega procesa in sicer: samopodoba, občutki izziva, vrednote in občutek pripadnosti ter biti ljubljen (Požarnik Marentič 2000, str. 74).

Timsko načrtovanje individualiziranih programov (IP)

Strokovno skupino, ki tvori podporno mrežo učenčevemu celovitemu in optimalnemu razvoju sooblikujejo razrednik, vsi učitelji, ki izvajajo V-I delo z učencem, učenec, njegovi starši, svetovalni delavec, po potrebi tudi zunanji strokovni delavci.

Razrednik je vodja strokovnega tima, ki skrbi za načrtovanje ciljev, oblik, metod dela ter ustreznih prilagoditev pri posameznih šolskih predmetih v okviru pouka ali izven njega za tekoče šolsko leto. Sklicuje srečanja razrednega učiteljskega zbora. Izjemno dragoceno je sodelovanje staršev, saj razpolagajo s pomembnimi informacijami o videnju otrokovih težav in potreb.

Učenec je enakovreden član tima; z njim vzpostavimo ugodno čustveno in spoznavno vzdušje, demokratične odnose, kulturo medsebojnega komuniciranja ter varne okoliščine, da lahko sproščeno spregovori o lastnem funkcioniranju, o svoji vlogi in deležu pri uresničevanju zastavljenih ciljev, pričakovanj in viziji lastnega razvoja.

Timsko načrtovanje obvezuje vse člane tima, da samostojno opravijo svoj del nalog, prevzamejo odgovornost za uresničevanje zastavljenih ciljev, ter eval-

vacijo o učinkovitosti programa.

Sprotno in končno vrednotenje IP

Vrednotenje ustreznosti IP je lahko kvalitativno in kvantitativno: poročila postopkov, metod, odnosov, vprašalniki za učence, starše, učitelje, ocene, intervjuji, aktivnosti otrok. Preverimo, koliko smo uspeli uresničiti načrtovana pričakovanja. Sledijo predlogi in spremembe IP za naslednje šolsko leto. Končno oceno realizacije in uspešnosti programa oblikujemo na koncu šolskega leta. Izpostavimo uspehe in neuspehe, interpretiramo rezultate programa in zapišemo morebitne spremembe.

Oblike dela in dejavnosti v okviru pouka OPB

Prva triada

Oblike in dejavnosti

1. notranja diferenciacija

- individualne zadolžitve učencev
- individualiziran pouk
- kooperativno učenje in druge oblike skupinskega dela
- dnevi dejavnosti
- interesne dejavnosti dodatni pouk
- hitrejše napredovanje učencev
- OPB (dodatna strokovna pomoč, interaktivne igre, ustvarjalne delavnice, gibalne dejavnosti, interesne dejavnosti)

Kdo?

- učitelji
- učitelji OPB
- svetovalna služba
- mentorji
- knjižničar
- vodstvo šole
- glasbena šola in druge javne umetniške šole

Druga triada

Oblike in dejavnosti

1. notranja diferenciacija

- individualne zadolžitve učencev
- individualiziran pouk
- kooperativno učenje
- in druge oblike skupinskega dela

2. fleksibilna diferenciacija

- dodatni pouk
- Individualizirani programi
- vzporedni program
- športne in kulturne sekcije
- OPB (programi za razvijanje socialnih spretnosti, treningi samousmerjanja in načrtovanja, razvoj samospoštovanja in druge učinkovite dejavnosti)
- osebno svetovanje učencem in staršem

Kdo?

- učitelji
- učitelji OPB
- svetovalna služba
- mentorji
- knjižničar
- vodstvo šole
- glasbena šola in druge javne umetniške šole

Nadarjeni učenci

Nadarjeni učenci so identificirani na osnovi testov sposobnosti, testov ustvarjalnosti in ocenjevalne lestvice vseh učiteljev, ki učenca poznajo in ga ocenijo na posameznem področju nadarjenosti. Zavedati se moramo, da nadarjeni učenci niso homogena skupina; med njimi obstajajo velike individualne razlike v intelektualnem, čustvenem in osebnostnem področju, ki jih upoštevamo pri delu v zgoraj omenjenih oblikah in dejavnostih.

Posebne potrebe nadarjenih učencev

Posebne potrebe nadarjenih učencev izhajajo iz povečane občutljivosti v njihovem zaznavanju in razumski odzivnosti, zaradi razvojno pospešenega in visoko razvitega centralnega živčnega sistema. Kognitivne potrebe izhajajo iz značilnosti intelektualnega funkcioniranja nadarjenih: široka splošna in specifična baza znanja, natančnost opazovanja, hitro ločevanje bistvenega od nebistvenega, hitro posploševanje, analiza, sposobnost sklepanja (Čudina-Obradović, 1991). Zaradi omenjenih kognitivnih potreb se nadarjeni učenci pri šolskem delu pogosto dolgočasijo kar lahko povzroča pomanjkljivo motivacijo za šolsko delo in slabe učne navade.

Emocionalno socialen razvoj običajno ni skladen s kognitivnim razvojem nadarjenih učencev. Nadarjene učimo prepoznovati lastna čustva, interese, svoje sposobnosti, osebne poteze. Pomanjkljivo poznavanje omenjenega lahko vodi v nizko samopodobo. V socialnih odnosih z vrstniki nadarjeni učenci pogosto obrambno zagovarjajo svoje občutke in potrebe, ker jih vrstniki ne razumejo, prav tako tudi nadarjeni ne sprejemajo ravnanja vrstnikov, ker se jim le ti zdijo preveč otročji, nezreli, manj sposobni. Nadarjen učenec tako izkusi dve vrsti pritiskov: zaradi notranjih potreb in želja in zaradi zahtev in odzivov okolja v katerem živi. Nadarjeni učenci so visoko storilnostno in notranje motivirani upirajo se zunanji motivaciji in prisili s strani avtoritet. Stalno postavljajo vprašanja, dvomijo v odgovore in se oddaljujejo od predpisanega mišljenja in vedenja. Imajo močno izražene potrebe po raziskovanju, odkrivanju in ustvarjanju. Vztrajajo v reševanju nalog in uživajo v dosežki.

Nekateri nadarjeni učenci so visoko ustvarjalni: domiselni, duhoviti, postavljajo neobičajna vprašanja, so nekonvencionalni, nagnjeni k tveganju in iščejo različne možne rešitve. Pri njihovem razmišljanju prevladuje desna možganska hemisfera. Spodbujanje notranje motivacije povečuje njihovo kreativnost, obratno pa spodbujanje zunanje motivacije kreativnost zavira. Korelacija med ustvarjalnostjo in inteligentnostjo obstaja, vendar ni visoka.

Nadarjeni učenci, ki jih težje odkrivamo

Med njimi so lahko učno neuspešni nadarjeni, vedenjsko problematični, učenci z razvojnimi motnjami, s čustvenimi motnjami, nadarjeni s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, kulturno in socialno prikrajšani, učenci in učenci iz intelektualno nespodbudnega družinskega okolja, ter hiperaktivni nadarjeni učenci.

Značilnosti in delo z nadarjenimi hiperaktivnimi učenci

Delo s hiperaktivnim nadarjenim otrokom je izziv mnogim učiteljem, pa tudi učencu, ki se poleg razvojnih srečuje tudi s socialnimi problemi: ali bo postopoma obvladoval svoje težave, jih zmanjšal in odpravil? Ozaveščeni odrasli lahko učencu »nastavimo ogledalo«, da v njem ugleda lasten način ravnanja in se uči samoreflektiranja socialnih situacij morda z dnevnim zapisom in evalvacijo.

Osnova za nastanek hiperaktivnosti so organski, psihološki, socialni in sociološko civilizacijski dejavniki, ki pa se pri vsakem otroku kombinirajo drugače. Za uspešno delo je nujno da prepoznamo izvor motnje in dejavnike ter njihovo interakcijo v procesu otrokovega razvoja in vplivu na njegovo aktualno vedenje in funkcioniranje. Samo na ta način mu bomo lahko uspešno pomagali.

Dejavniki, ki vplivajo na otrokovo aktualno vedenje

»Otroka ne moremo presoditi po njegovih dejanjih. Pogosto namreč ne izražajo njega samega, temveč slikajo težave, ki so jih vanj položili drugi »

Sekundarne posledice otrokove hiperaktivnosti:

- slabi učni dosežki (50-80% povezanost med nemirnostjo in učnimi težavami: predvsem imajo težave na področju branja, slabše pomnjenje, slabše aritmetične sposobnosti)
- motnje v socialnem funkcioniranju (povezanost z motnjami vedenja, predvsem negativne verbalne oblike, agresivnost med igro, težave pri sklepanju prijateljstva in premagovanju konfliktov)
- čustvene motnje, motnje razpoloženja, suicidalnost, depresije
- vedenjske težave (pogosto so vedenjske motnje posledica hiperaktivnosti, le redko so primarne narave, v tem primeru srečamo konfliktno socialno okolje družine, asocialno vedenje staršev, ali gre za posledice anomalij v nevrološkem razvoju otroka)

Pedagoška obravnava nemirnih otrok

Prvi korak k uspehu je storjen takrat, ko otrok začuti, da ga sprejemamo takšnega, kot je, začutiti mora naše pristno zanimanje zanj. Vedeti moramo:

- da ni tako nemiren, površen, raztresen, ker bi bil hudoben ali len, ampak, ker drugačen ne more biti;
- da se otrokove motnje in slabosti z leti zmanjšujejo in da jih bo z leti prerasel;
- da ima tak otrok v sebi tudi veliko pozitivnih lastnosti, ki nam naj služijo kot izhodišče in opora pri vzgoji in načrtovanju pomoči;

- da bomo morali veliko stvari velikokrat ponoviti, preden jih bo osvojil;
- da otroku raje ponudimo veliko pohval, nagrad in naklonjenosti kot pa nenehne graje in kazni (ohraniti moramo ravnovesje med grajo in pohvalo);
- da neuspehe uravnotežimo z uspehi (poskrbimo za dejavnosti, kjer bo uspešen);
- usmeriti otrokovo energijo v ustrezen hobi, ki ga veseli;
- se izogibati primerjanju otroka z bolj uspešnimi sošolci in sorojenci (primerjajmo njegove sedanje dosežke z njegovimi prejšnjimi dosežki);
- da ustvarimo pogoje, da bo otrok imel red in ritem v življenju;
- da je pomembna učiteljeva osebnost (trdnost, mirnost, doslednost, ustvarjalnost)
- da uravnotežimo sedenje pri miru in gibanje (zaposliti ga z dejavnostmi: pobriši tablo, pomagaj mi to, ...).
- poudariti pomembno in odstraniti oziroma zmanjšati vse, kar je za otroka moteče (otroci naj sedijo spredaj, uporabljamo barvne oznake za pomembne dele snovi);
- sprememba pritegne pozornost (pogosto spreminjanje aktivnosti - dinamičnost dela);
- razdeliti daljše in zapletene naloge na manjše enote (zahteve pri nalogi razstaviti na elementarne, samostojne zahteve tako, da dobimo iz ene naloge več nalog, ki jih otroci zaporedno rešujejo);
- upoštevati razvojno zaporedje (vključiti vse čutne kanale);
- ne prekinjajmo po nepotrebem otrokovega dela (raje mu s prstom pokažimo, kot da ga na napako opozorimo glasno);
- naučiti otroka strategijo reševanja nalog (sistematičnost, postopnost);
- spodbujati otroka pri delu (dokazana je večja učinkovitost spodbud kot neprestanega opominjanja);
- spregledati negativne aktivnosti in jačati pozitivne (vpliv na samopodobo);
- ustrezen način posredovanja navodil za naloge: očesni kontakt z otrokom, kratka in jasna navodila, posredovanje navodil po čim več komunikacijskih kanalih (ustno in pisno);
- uporabljati čim več opor, ki pritegnejo otrokovo pozornost (podčrtati ključno besedo, sprememba glasu, ilustrirati, ...);
- preveriti razumevanje navodil;
- individualizacija in diferenciacija zahtev;
- postavljati otroku le bližje cilje;
- dati otroku povratno informacijo;
- vaje za izboljšanje pozornosti;
- vaje aktivnega poslušanja;
- otrokove ustvarjalne igre;
- pridobiti si mora učne in delovne navade,
- na začetku mora biti navajanje zelo intenzivno in enakomerno ponavljajoče;
- delo naj opravlja otrok ob enakem času, na istem kraju, v enakem zaporedju
- doslednost;
- v začetku je potreben nadzor, kasneje le občasno preverjamo rednost in kakovost dela (delovno gradivo za učitelje, Žunko – Vogrinc 2006)

Splošna priporočila za delo z nadarjenimi hiperaktivnimi otroci:

- vzpostavljanje dobrega, partnerskega odnosa med sodelujočimi, strpnost, spoštovanje, in seznanjanje z napredkom; kako se otrok v šoli počuti in kako napreduje?
- odprtega in varnega okolja za pogovor, dober kontakt in doslednost pri delu
- ugodne psihosocialne klime na šoli in v oddelku,
- enotni in usklajeni pristopi vseh, ki sodelujejo z učencem (razredni učiteljski zbor): pogovori, usklajene interpretacije vseh članov tima, tudi učitelja OPB
- z različnimi učenci postavljamo različne cilje:
- odpraviti motnjo,
- ublažiti motnjo,
- obdržati motenost na istem nivoju,
- preživeti z učencem.

Učinkovite metode in dejavnosti za delo s hiperaktivnimi nadarjenimi učenci

V pedagoški praksi so se navedene dejavnosti izkazale za zelo učinkovite pri delu z nadarjenimi hiperaktivnimi učenci. Oblikovali smo jih v timskem načrtovanju skupaj z učitelji OPB, starši, učencem, razrednikom in šolsko svetovalno službo.

- Intervju z učencem (aktivno poslušanje, sprejemanje učenca) in ocena njegovega trenutnega stanja. V tej fazi se trudimo veliko videti in malo razumeti, v pogovoru bodimo odprti - ne zapirajmo se v sheme in okvirje, ne zaključujemo na podlagi samo enega sistema npr. šolskega okolja pomembno je, kako učenec vidi in doživlja sebe, kako vidi svoj način spoprijemanja s težavami Intervju naj bo vedno tudi v pisni obliki.
- Otrokova močna področja in dejavniki tveganja v njegovem osebostnem razvoju. Skupaj z učencem in starši ugotovimo, katera so njegova močna področja, pri katerih učnih predmetih je uspešen, kakšne so njegove učne navade, osebostne lastnosti, učni stili, katere interese goji, kakšna je njegova samopodoba, ali pozna svoje potrebe, čustva, razpoloženje ali načrtuje svoje učenje.
- Močne točke v otrokovem socialnem okolju (njegov odnos in položaj v družini, v razredu, med prijatelji) in dejavniki tveganja v socialnem okolju.
- Interaktivne vaje omogočajo učencem da dobijo preko igre boljši pogled vase, v svoje odnose z drugimi. Cilj vaj je pridobivanje socialnih veščin, izboljšanje komunikacije v skupini, večanje kohezivnosti skupine in senzibilnosti za skupinsko dogajanje, pomoč učencu pri obvladovanju razvojnih in socialnih problemov- obvladovanje življenja in zahtev izbirami, odločaji (Kobolt, 1992).

Vaja identitete in empatije: oblikovanje kipa

Skupina se razdeli na pare. Eden učenec stoji z zaprtimi očmi, popolnoma sproščen. Drugi učenec ga oblikuje v nek kip, spomenik. Govorjenje je prepovedano. Učenca zamenjata vlogi. Na kaj smo pozorni: Kakšni so kiparji pri svojem delu, se obotavljajo, so vljudni ali grobi, so skrbni, nervozni, kažejo samozaupanje, je pri oblikovanju dovolj jasen in tisti, ki ga oblikuje ve, kaj

hoče kipar od njega? Kakšne težave se pojavljajo, kadar uporabljamo le eno vrsto komunikacije?

Gibalne dejavnosti so prvi korak k umirjanju in samoobvladovanju (tek z zaviranjem, plezanje, skakanje, vožnja z vozičkom, igre). Pri delu izhajamo iz otrokovih potreb. Vloga učitelja je, da otroke spodbuja v vodenju in da ga otroci posnemajo. To zadovoljuje njihova hotenja, jih spodbuja k iskanju novih dejavnosti, a hkrati umirja in ureja delovanje možganov.

Tehnike sproščanja (dihalne vaje, risanje začarane družine, ki je hkrati primerna tehnika za diagnosticiranje težav pri mlajših učencih).

Vaje za vzbujanje samospoštovanja. Kako vidi sebe sedaj - jaz sem, kašnega se vidi čez leto, nekaj mesecev, 10 let - želim si, napiše naj seznam ciljev - kaj me ovira za doseg ciljev, kaj bom naredil za doseg ciljev?
Čez tri mesece si jih skupaj oglejte. Vedno opazite nekaj pozitivnega, česar se otrok lahko veseli. Ne dopustite da se slabo počuti, če mu ni uspelo doseči tistega, kar je želel. Lahko popravi svoje seznam. Vsekakor je otrokov zapis ciljev že stopnja ene refleksije več.

Vaja: Pozitivna vizualizacija

1. Zaprite oči in si sebe živo predstavljate, kot da imate lastnost, ki si jo želite.
2. Sedite v udoben položaj z neprekrizanimi nogami
3. Ponavljajte si ta film še 10 minut in se s sliko identificirajte.
4. Izražajte trditev »Jaz sem...« in uporabite lastnost, ki jo želite imeti.
5. Vizualizacijo zaključite z občutkom, da je ta lastnost zdaj vaša.

Vaja: Pozitivni samogovor.

Pozitivne misli spodbujajo trud, akcijo, negativne misli pa dajejo občutek, da se ne splača, zato ovirajo dejavnost Učenec s to vajo ugotovi, da njegove misli vplivajo na ravnanje v posamezni situaciji.

Vaja : Spreminjanje negativnega notranjega dialoga

Napišite spisek negativnih misli, ki si jih večkrat govorite
Te negativne trditve spremenite in napišite pozitivne.

Samonačrtovanje.

Učenec načrtuje urnik obveznosti v šoli in doma, ki jih vodi v obliki dnevnika in jih sprti ovrednoti s starši ali učitelji.

Metoda reševanja problemov. Če je učenec pogosto izpostavljen agresivnemu reševanju problemov, bo tudi sam uporabil to rešitev, ko se bo srečal s problemom. Učenca popeljemo skozi stopnje pri reševanju problemov:

- Prepoznavanje problema.
- Definiranje problema.
- Iskanje alternativnih rešitev.
- Ocenjevanje rešitev.
- Načrtovanje.

Cilj metode ni reševanje konkretnih primerov, ampak učenje socialnih veščin: pozorno poslušanje, komunikacija, empatija ...) za reševanje problemov.

Restitucija je način discipliniranja, ki učencu omogoča, da storjeno napako popravi, kar mu daje moč in odgovornejše ravnanje v novih situacijah. Kaznovanje in vzbujanje občutka krivde učenca prizadenejo. Restitucija pa se usmerja k vrednotam, kar učencu omogoča, da se samodisciplinira.

Trening samousmerjanja, samonavodil, s katerim povečamo samokontrolo. Dnevno vodenje in Samoocenjevanje pomeni, da učenec opazuje svoje vedenje, ga ocenjuje in ugotavlja kako pogosto (samobeležnje) se je pojavila ciljna oblika vedenja.

Učinkovite učne navade, načrt učenja za tekoče šolsko leto in vrednotenje

Ustvarjalne delavnice

Metodološki pristopi

- Intervju z učencem. Kako vidi sebe? Kako vidi svoj način spoprijemanja s težavami? Kako čez tri mesece?

Ocena vedenja na lestvici, kaže pogostost, trajanje in intenzivnost teh vedenjskih vzorcev. Raziskave so pokazale, da se med poukom preveč osredotočimo na moteče oblike vedenja (77 % interakcij učitelj-učenec), kot na primerne oblike vedenja (23 %).

- Lista prisotnosti, Portfolio učenca, Anekdotski zapisi, fotografije.

Zaključek

V OPB je narava dela idealna za aktivno učenje učencev v skupini, za spreminjanje njihovega vedenja in dinamičnih lastnosti osebno. Delo v OPB temelji prvenstveno na čustvenodoživljajski ne le učinkoviti naravnosti, ki žal še vedno preveč prevladuje pri rednem pouku.

Gradivo daje učitelju OPB možnost, da izgrajuje svoje znanje za ravnanje z otroki ki so hiperaktivni in hkrati nadarjeni, običajno tudi učno neuspešni. Kompetence pridobiva s področja psiholoških znanj o celovitem razvoju otroka, dejavnih oblikovanj otrokovega aktualnega vedenja, posebnih potreb nadarjenih otrok, področjih nadarjenosti, ter oblikah in dejavnostih katere lahko izvaja na svoji šoli.

Seznani se z vzroki za nastanek hiperaktivnosti in posledicah, če se težave nadaljujejo, pridobi znanje za pedagoško obravnavo nemirnih nadarjenih otrok, usposobljenost za delo v strokovnem timu, usposobljenost za načrtovanje (cilji) izvajanje (dejavnosti) in vrednotenje (metodologija) dela z nadarjenimi hiperaktivnimi učenci. Znanja in veščine lahko učitelj OPB uporabi v mnogoterih oblikah in dejavnostih na šoli, ali razvije nove na osnovi izkušenj v delavnicah, vajah in s pomočjo samoanalize.

Literatura

Grenne Ross W. (1999). Eksplozivni otrok. Ljubljana

Combs, A. W. (1982). »Affective education OR NONE«. Education Leadership, Vol. 39, No. 7, marec, str. 494-497.

Čačinovič-Vogrničič G. (2005). Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika. Ljubljana. Fakulteta za socialno delo univerze v Ljubljani.

Marentič, Požarnik, B. (2003). Psihologija pouka in učenja. DZS: Ljubljana.

Družina in vzgoja, skupina avtorjev: Vedenjske motnje mladostnikov v sodobnem času. 1987.

Ferbežer, I. (2000). Celovitost nadarjenosti. Educa: Nova Gorica.

Bezić, T. in ostali. (2006). Odkrivanje nadarjenih učencev in vzgojno-izobraževalno delo z njimi. Zavod Republike Slovenije za šolstvo: Ljubljana.

Ferbežer, I. Korez, I. Težak, S. (2006). Ali je ta otrok nadarjen? OŠ Cirkovce in OŠ Kidričevo.

Čudina Obradović, M. (1991). Nadarenost, razumevanje, prepoznavanje, razvijanje. Školska knjiga Zagreb.

Koncept Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci v devetletni OŠ, Strokovni svet RS splošno izobraževanje, 1999.

Žunko –Vogrinc S. (2006). Učenci z motnjami vedenja in osebnosti, Delovno gradivo za izobraževanje učiteljev. Zreče, januar 2006

Kobolt, A. (1992). Ne uči me, pusti me, da se učim. Priročnik interaktivnih vaj za učitelje in vzgojitelje, Ljubljana.

Ščuka, V. (2007). Šolar na poti do sebe. Didakta: Radovljica.

Težak, S. (2006). Timski pristop in aktivna vloga učencev pri načrtovanju individualiziranih programov. V : Sodobna pedagogika, posebna izdaja, str. 350-360: ZDPDS, Ljubljana.

Projektno učno delo

Projektno učno delo zahteva od otrok visoko stopnjo zrelosti, samokontrole in motivacije za delo. S projektnim učnim delom si učenec razvije veščine in sposobnosti, ki mu bodo v prihodnosti pomagale, da bo svoje zamisli lahko izpeljal do konca in da bo pri svojem delu uspešen:

- veščine organizacije samega sebe in sodelavcev na projektu
- veščine usklajevanja mnenj in stališč
- veščine planiranja stroškov, ljudi, materiala in časa
- veščine reševanja problemov v medosebnih odnosih
- veščine soočanja z rezultati lastnega dela (porazi, uspehi)
- veščine javnega nastopanja
- veščine prepričevanja in pogajanja
- veščine delovanja v timu

Glavni akter vseh aktivnosti je učenec, učitelj pa je usmerjevalec in motivator.

Celoten proces projekta poteka po točno določenem načrtu in fazah:

- Faza planiranja projekta
(vsebina, cilj, čas, organizacija, razred, ljudje, finance, prostor ...)
- Faza izvajanja projekta (kontrolne točke)
- Faza evalvacije projekta (+ ali -)

Planiranje projekta

Pri planiranju projekta je potrebno natančno določiti:

- naslov projekta
- razred
- nosilca projekta
- vsebino
- cilje
- čas
- organizacijo (udeleženci v projektu, časovna razporeditev, prostor)
- finančna sredstva

Vsebine in cilji projekta

Vsebine naj izhajajo iz interesov in sposobnosti učencev. Vsebine se lahko navezujejo na učni načrt. Vsebina glede na tip projekta:

- projekt konstruktivnega tipa (izdelava izdelka; časopis, knjiga ...)
- projekt usvajanja in vrednotenje dogodka (razstava, kulturni dogodek)
- problemski projekt (reševanje problema)
- projekt tipa učenja (usvajanje znanja)

Cilji projekta

Pri planiranju ciljev je potrebno, da so cilji:

- realni
- primerni izkušnjam, znanju in sposobnostim
- finančno in časovno izvedljivi

Tveganja: nerealni cilji, preambiciozni, prezahtevni, premalo zahtevni, slabo časovno in finančno planirani

Čas

Planiranje časa je izrednega pomena, če želimo projekt časovni izpeljati do konca:

- časovna dolžina projekta (letni, mesečni, tedenski, dnevni)
- datum začetka projekta
- datum zaključka projekta
- časovna razpoložljivost virov

Tveganja: slabo časovno planiranje, slabo vodenje projekta, izostanek od pouka, odločitve vodstva, nepredvideni dogodki na šoli.

Organizacija

Pri planiranju organizacije projekta je potrebno natančno določiti:

- udeležence v projektu
- časovno razporeditev
- organizacijo prostorov in materialnih pripomočkov

Tveganja: slabo vodenje projekta, slabo planiranje ljudi, časa, slabi dogovori, nerazumevanje vodstva za dodatne stroške, slabe pogajalske sposobnosti vodje projekta.

Finančna sredstva

Pri planiranju finančnih sredstev ne smemo pozabiti na:

- stroške za ljudi (nagrajevanje, izobraževanje, potni stroški)
- materialne stroške (papir, barvice ...)
- ostale stroške (vstopnice, literatura, žetoni ...)

Tveganja: slabo sledenje stroškov projekta, slabo planiranje materiala, slabi dogovori, nerazumevanje vodstva za dodatne stroške, slabe pogajalske sposobnosti vodje projekta.

Izvajanje projekta

Pri izvajanju projekta so pomembne kontrolne točke, preko katerih lahko sledimo ali preverimo, če projekt poteka po planu in sledimo ciljem. V kolikor ugotovimo, da projekt ne poteka po planu lahko ustavimo projekt ali pa spremenimo plan.

Evalvacija projekta

Po končanem projektu pripravimo evalvacijo - oceno projekta. Tako lahko ocenimo:

- udeležence na projektu
- zahtevnost projekta
- cilje, ki smo si jih na začetku postavili
- ustreznost vsebin na projektu
- finančno ustreznost projekta
- organizacijske elemente

Zaključek

V sodobnem poslovnem svetu so veščine vodenja projektov in sodelovanja z ljudmi ključnega pomena za uspešnost pri delu. Razvijajmo te veščine že pri učencih v prvem triletju, kasneje pa te veščine nadgrajujemo z zahtevnejšimi cilji in vsebinami.

Mojca Kukanja
Tatjana Kukanja
Osnovna šola sr. Aleš Bebler - Primož Hrvatini

Alternativne oblike dela z učenci v oddelku podaljšanega bivanja - izkustveno učenje in ustvarjalnost

Uvod

Mentorice v oddelku podaljšanega bivanja na OŠ dr. Aleš Bebler-Primož Hrvatini, podružnična šola Ankaran si že nekaj šolskih let prizadevamo, da bi poleg obveznih vsebin in dejavnosti v OPB delo z učenci obogatili in mu dodale nekaj alternativnih oblik pedagoškega dela. To počnemo predvsem na temeljih koncepta izkustvenega in vseživljenjskega učenja ter izgradnje temeljnih kompetenc, preko katerih naj bi se otrok razvil v samostojno osebnost, ki si ostri domiselnost, iznajdljivost in si drzno utira pot pri reševanju problemov. Pri alternativnem pouku v oddelku podaljšanega bivanja gre predvsem za: pridobivanje temeljnega znanja, reševanje življenjskega problema oz. nalog in izdelovanje avtentičnih izdelkov. Alternativni pouk naj bi omogočal aktivno vključenost učencev v učni proces v vseh njegovih fazah. Tako naj bi učenci sodelovali pri načrtovanju učne vsebine (projekta), izvedbi učne vsebine z izbranimi učnimi oblikami, metodami, učili in pripomočki. Poleg tega gre pri alternativnem pouku za medpredmetno povezovanje, šolsko ali izvenšolsko delo, medpredmetno ali medšolsko sodelovanje in ključno aktivnost učenca, ki je s svojo lastno dejavnostjo in kritičnostjo usmerjen k določenemu cilju. Aktivni pristop smo si zamislili kot primarni temelj, pri katerem so učenci tisti, ki izgrajujejo celoten vzgojno – izobraževalni proces, sami prihajajo do temeljnih spoznanj in znanj na podlagi lastne angažiranosti, truda, raziskovanja in aktivnega učenja. Ravno znanje, ki ga učenci pridobijo v procesu lastnega učenja, je trajnejše in veliko uporabnejše v nadaljnjem življenju.

V nadaljevanju bomo predstavili projekte in raziskovalne naloge, ki smo jih izpeljali v preteklih šolskih letih. Na koncu slehernega šolskega leta se z učenci dogovorimo izberemo temo, ki jo bomo v naslednjem letu aktivno preučevali. Učitelj v OPB naj bi glede na starost in sposobnosti otrok načrtno, smiselno in logično izbiral različne didaktične pristope in alternativne oblike dela, v povezavi s pestrostjo metod, ki učence motivirajo za delo pri rednem pouku in izven njega. Aktivnosti za otroke pa morajo prvovrstno potekati v okolju, kjer se šola nahaja in v okolju, v katerem učenec živi. Poleg projektne, avtentične in raziskovalnega dela smo zelo dejavni tudi na humanitarnem področju. Učiteljica v OPB lahko zelo dobro združuje tudi svoje poslanstvo, ki ga ima kot prenašalka temeljnih človekovih vrednot na naše otroke. Kako uspešna je lahko pri tem, si preberite v nadaljevanju.

Primeri alternativnih oblik dela z učenci v oddelku podaljšanega bivanja
– **Obogatitveni program**

Projektno učno delo - »Male skrivnosti velikih kuharjev«

Z učenci smo v OPB pripravili projekt »Velike skrivnosti majhnih mojstrov«, ki je temeljil na pripravi zdravih receptov, izboru hrane in začimb, obisku tržnice in nakupu vseh surovin ter pripravi slastnih jedi. Učenci so se pri tem naučili veliko o zdravi prehrani, izboru in pripravi le-te.

Pri projektne učnem delu je glavni nosilec in izvajalec dejavnosti učenec.

Učiteljeva vloga je stranska, saj učenca le usmerja in spodbuja. Projektno učno delo v oddelku OPB je pomembno, ker izhaja iz potreb posameznika, obravnava konkretno izbrano življenjsko tematiko, poudarja samostojnost, samoiniciativnost, interdisciplinarnost, ter razvija učenčeve sposobnosti in spretnosti (ustvarjalnost, načrtovanje, odločanje, iskanje rešitev itd.).

Preko projektne dela »Male skrivnosti velikih kuharjev« smo tako poudarili konstruktivizem; vrednotenje in dojetanje; problemskost; izkustvo in pridobivanje novega znanja s samostojnim iskanjem virov in literature.

Koraki v šolskem letu 2006/2007 so bili naslednji:

1. uvod v projekt: predstavitev temeljne zamisli projekta (učiteljice OPB in učenci);
2. določitev problema: zdravo prehranjevanje in samostojna priprava receptov ter jedi;
3. iskanje zamisli: porazdelitev nalog glede iskanja virov informacij, členitev problema;
4. načrtovanje: izdelava načrtov za uresničitev izbrane zamisli;
5. uresničevanje načrta: priprava receptov in različnih jedi;
6. izdelava knjižice z recepti in pokušina pripravljenih jedi;
7. predstavitev dela širši javnosti - za svoje delo smo v mednarodnem merilu v Pordenonu (Italija) 2006, zasedli 3.mesto.

Problemski in Avtentični pouk

Učencem v oddelku podaljšanega bivanja lahko s pomočjo problemskega pouka razvijamo samostojno kritičnost, vrednotno zavest in druge spretnosti, ki jih bodo ob vseh življenjskih ovirah znali uspešno premagovati. Bistvo avtentičnih nalog je njihova uporabnost v življenju nasploh, zato so za otroke toliko bolj smiselne od ostalih problemskih nalog, ki jim življenjsko uporabne rešitve zmeraj ne zagotavljajo. Avtentične naloge zahtevajo od učencev uporabo znanja, predmetnih sposobnosti in spretnosti reševanja problemsko zasnovanih nalog.

Ravno tukaj se skriva njihova posebna motivacijska moč, saj dajejo občutek smiselnosti njihovega reševanja, ker otrok nanje gleda kot nekaj uresničljivega, bodisi že v preteklosti, ali pa v bližnji prihodnosti. Tudi avtentične naloge so odprti problemi, ki zahtevajo sistematično in postopno obravnavo po vseh etapah, kot jih zahteva problemski pouk. Problemsko zasnovan projekt smo si v šolskem letu 2007/2008 zamislili na skupno izbrani temi, ki je temeljila na ljubezni do narave in čistega okolja.

Naslov Projekta:

Vsa Zemlja je naš dom - prihodnost našega okolja je v majhnih rokah

Odločili smo se za projekt »Rešimo Snežake – rešimo našo Zemljo«.

Izbrali smo si:

Maskoto projekta - Snežak in Slogan projekta: Grehi proti naravi so najhujši (Latinska modrost)

Za projektno nalogo smo si zadali naslednje cilje:

- ohranjanje zdravega okolja;
- izpušni plini;
- skrb za rastline in naravo;
- skrb za živali;
- izdelava papirja in uporabnost odpadnega materiala;
- ločeno zbiranje odpadkov;
- organski odpadki - kompostna jama;
- očiščevalna akcija;
- popis divjih odlagališč;
- zbiranje papirja in baterij;
- varčevanje z električno energijo in vodo;
- uporaba sončne energije;
- kršitve in sankcije.

Uresničevanje ciljev in programov dela:

1. korak: *Ohranjanje zdravega in čistega okolja - izpušni sistemi*

- za ohranjanje čistega zraka smo izdelali dva velika prometna znaka, ki prepovedujeta prihod v šolo z avtomobilom in obračanje avtomobilov tik pred vhomom v šolo
- otroke in starše smo pozvali k prihodu v šolo po naši varni pešpoti – peš v šolo!

2. korak: *Skrb za rastline in čisto hrano*

- okoli šole smo posadili oljke
- posadili smo vrtnice
- učilnice smo polepšali s sobnimi rastlinami, ki smo jih prinesli od doma ali pa smo jih sami posadili. Za naše rožice smo odgovorno skrbeli vsi učenci v razredu.
- z očiščevalnimi akcijami smo skrbeli za čisto naravo.

3. korak: *Skrb za živali*

- pred šolo smo postavili ptičje krmilnice, ki smo jih izdelali učenci
- za ptičke smo skrbeli z različno hrano – posladkali smo jih s »ptičjo pogačo«, ki smo jo naredili iz loja in semen
- zapuščenim mucam v okolici šole smo z veseljem odnesli ostanke šolskega kosila
- ostanke malice-suh kruh, smo odnesli zajčkom

4. korak: *Izdelava papirja in uporabnost odpadnega materiala*

- naučili smo se, kako lahko z lastno izdelavo papirja prihranimo veliko osnovnih surovin

- papir smo uporabili v kreativnih delavnicah, pri likovnem pouku itd.
- iz odpadnega materiala smo v podaljšanem bivanju izdelali najrazličnejše izdelke
- odpadni material smo skrbno prinašali v šolo skozi celo šolsko leto (plastiko, kartonaste škatlice, gumbke, vrečke, različen tekstil ipd.).

5. korak: *Ločeno zbiranje odpadkov*

V šoli smo pričeli z načrtnim ločenim zbiranjem odpadkov. Izdelali smo koše za: papir, steklo, biološke odpadke, pločevinke in plastiko...ter jih namestili v učilnice, pred šolo, v knjižnico, zbornico in pisarne. Poleg tega smo zbirali tudi: oblačila, ki smo jih predali Rdečemu križu.

6. korak: *Organski odpadki - kompostna jama*

S pomočjo tehničnega osebja smo za šolo naredili kompostno jamo za organske odpadke (ostanke malice in kosila). Ko se bodo organski odpadki razgradili jih bomo uporabili kot naravno gnojilo za naše rastline.

7. korak: *Očiševalna akcija*

Izvedli smo vsakoletno očiševalno akcijo – ureditvena akcija prispeva k lepšemu izgledu našega kraja, zmanjšanju odpadkov in postopni odpravi divjih odlagališč.

8. korak: *Popis divjih odlagališč*

Izvedli smo analizo stanja o odpadkih v okolju. Učenci so popisali divja odlagališča v kraju; popis trenutnega stanja divjih odlagališč v kraju; popis in kartiranje lokacij; ugotavljanje vrste in količine odpadkov.

9. korak: *Varčevanje z električno energijo in vodo*

Določili smo si temeljna pravila z opozorilnimi znaki, ki jih morajo upoštevati vsi učenci: med vsakim miljenjem rok - zapremo vodo; ko zapustimo učilnice - ugasnemo vse luči.

10. korak: *Uporaba sončne energije - sončna pečica*

Izdelali smo pečico na sončno energijo. Pečica je bila narejena iz odpadnega materiala in naravnih materialov. V pečici so učenci pripravili svojo prvo toplo ekološko malico.

11. korak: *Kršitve in sankcije*

Učenci in razredniki ter ostali delavci šole smo podpisali listino, s katero smo se obvezali, da bomo pomagali rešiti Snežakovo družino in Zemljo. Pogodba oz. listina je skrbno zapečaten in ima neomejen rok, torej jo moramo vsi podpis-

niki dosledno, odgovorno upoštevati skozi celo življenje.

Naslov projekta: **Moj kraj - predstavitev domačega kraja skozi različne avtentične izdelke (ustvarjalnost na umetniškem področju)**

Kot primer avtentične naloge smo si zadali nalogo, kjer morajo učenci predstaviti domači kraj s pomočjo različnih naravnih in avtohtonih materialov ter se vživeti v različne vloge in v sklopu zgodovinsko-turističnega društva organizirati ogled, ki bo ostale popeljal po poteh domačega kraja. Projekt je trajal celo šolsko leto 2005/2006. Učenci podaljšanega bivanja so predstavili Ankaran s pomočjo različnih naravnih in avtohtonih materialov iz bližnje okolice. Predstavljamo vam izdelke, ki smo jih razvrstili glede na uporabljeni material:

Kamen

- kamne smo poiskali ob morski obali.
- naravno preluknjane manjše kamenčke smo poslikali in iz njih izdelali obeske,
- večji kamni različnih oblik so bili odličen nadomestek za papir, saj smo nanje slikali motive našega kraja (barke, morje in morsko dno, vinograd, oljčnik, sadje ipd.).

Školjke – školjke smo nabrali v Adriji in na pokopališču školjk.

- vtisnili smo jih v das maso in izdelali obeske,
- veliko smo jih porabili za izdelavo ribičeve novoletne jelke, kjer smo jih kot novoletne okraske obesili na ribiško mrežo,
- Jakobove pokrivače (kapesante) smo iznajdljivo predelali s tekočim voskom in iz njih sestavili adventni venček,
- posušene alge in morsko travo smo nalepili na podlago in iz školjk naredili razne cvetice ter izdelali cvetoč »morski travnik«.

Koščki stekla iz morja – z veseljem smo iskali raznobarvne koščke stekla topih robov, ki ga je morje skozi čas izoblikovalo in nanese na morsko obalo. Steklo smo iskali v pesku med Valdoltro in Debelim rtičem.

- mojstrsko smo polepili steklene kozarčke in izdelali svečnike ter vaze,
- mozaik iz stekel smo oblepili tudi na okvirje za fotografije.

Morska mivka

- v mivko smo vliвали sveče,
- posuli smo jo na stranice steklenic in se igrali z različnimi motivi,
- presejano smo uporabili kot ozadje za sliko (platno) in jo posuli z zdrobljenimi školjkami.

Posušeni darovi narave – suho cvetje, razni plodovi, semena, storži različnih iglavcev.

- iz darov našega polotoka smo izdelali različne ikebane, venčke,
- semena smo lepili na platno v obliki rožic,
- iz lubja in semen smo naredili velikega krokodila in ježa,
- iz trsja smo izdelali velikonočno kokoš,
- v vseh letnih časih smo šolo okrasili z oljčnimi vejicami, suho trto, vejami kivija, brnistro, pisanim rujem, mačicami.

Da bi Ankaran ostal vsem obiskovalcem v karseda najlepšem spominu, smo temu primerno izdelali različne izdelke, ki zadostijo še tako zahtevnim oku-
som. Delo je bilo tedensko porazdeljeno na:

- poslikavo svile: rut, šalov, kravat in robčkov z najrazličnejšimi morskimi motivi,
- poslikavo vaz, svečnikov in steklenic,
- s servietno tehniko smo okrasili stare istrske strešnike,
- izdelavo cvetlic iz školjk,
- zašili smo vrečke iz blaga in jih napolnili s suho sivko,
- izdelavo različnih obeskov iz kamenčkov in školjk,
- samostojno sestavljanje darilnih vrečk iz papirja in okraševanje le-teh s ser-
vietno tehniko,
- izdelavo svečk iz školjk in mivke,
- poslikavo majic z maskoto Ankarana.

Tudi učenci znamo promovirati naš kraj

(ustvarjalnost na literarnem področju)

Dinozaver Jernej piše pismo Ankarancanom:

Vsi skupaj smo zbežali v daljno preteklost in pustili domišljiji prosto pot. Spoznali smo dinozavra Jerneja, ki je tisočletja nazaj z veseljem preživeljal počitnice v našem kraju. Izdelali smo ga iz različne embalaže. Postavili smo ga na podlago, katero smo s trudom sestavljali veliko časa. Izdelana je namreč iz laporja, kamenčkov in peska, ki sestavljajo klif Debelega rtiča. Pogovorili smo se o tem, kakšno je bilo življenje nekoč in kaj lahko storimo otroci, da bo naše življenje v Ankaranu lepše in srečnejše. V ta namen smo zbrane misli zapisali v imenu dinozavra Jerneja in jih namenili vsem prebivalcem Ankarana.

Učitelj OPB in mentor RK - Kako lahko učitelj podaljšanega bivanja uspešno vodi podmladek Rdečega križa na šoli

Na naši šoli deluje že vrsto let krožek RK, ki se je svojimi prostovoljnimi akci-
jami razširil iz Mestne občine Koper tudi v druge dele Slovenije. Velikokrat smo bili predstavljeni in omenjeni v različnih medijih ter bili deležni številnih pohval in priznanj za naše humanitarno delo. Veliko akcij, ki so doživele velik odziv, smo izpeljali v duhu dobrosrčnosti, humanosti in iskrene, čiste ljubezni, ki jo premorejo le maloštevilni. Učenci Osnovne šole Ankaran so v okviru krožka Rdečega križa, ki ga vodi mentorica Tatjana Kukanja, že velikokrat dokazali, da jim humane vrednote niso tuje. Učenci od 1. do 5. razreda si svojo vizijo dela vsako leto znova začrtajo na začetku šolskega leta. Skozi celo leto so aktivni na različnih področjih kot; obdarovanje starejših krajanov, skrb za urejeno okolico, skrb za živali, obdarovanje starejših krajanek ob Dnevu žena, obisk varovancev Doma upokojenec, posluh za različne potrebe in stiske ljudi, na katere se odzovejo z zbiralnimi akcijami in mnogo drugega. Po dobrih delih se človek razlikuje od človeka. Naši otroci so s tem dejanjem storili velik korak k temu.

Ustvarjalnost v oddelku podaljšanega bivanja

Zavedamo se, da vsak človek v sebi skriva nekaj ustvarjalnega, čeprav to ni zelo razvidno, bodisi, ker je njihovo ustvarjalnost zavrla vzgoja, okolje, rutinsko delo, nemotiviranost in slaba izpostavljenost izzivom. Naš letni program vsebuje tudi mesečne dejavnosti, ki so namenjene razvijanju ustvarjalnosti. Te so : recitacije, sestavljanke, kreativno pisanje pesmi, vizualne vaje za sproščanje, urjenje spomina, matematični kvizi, jezikovni kvizi, kreativno pisanje, sestavljanje rim in verzov, menjava vlog pri vodenju pouka: učitelj-učenec, znanstveno odkrivanje in učenje s pomočjo igrač, športna ura, nastopi, razstave, pantomima, olimpijade: naravoslovne in družboslovne in veliko drugega.

Namesto zaključka

V OPB lahko realiziramo vse tiste prikrite in manj prikrite cilje, ki jih sodobna didaktika zahteva od tradicionalne zakoreninjenosti našega šolskega sistema; učitelji lahko s pomočjo alternativnih pristopov učimo učenja, gradimo na izkustvu in temeljnih človekovih kompetencah, ki segajo onstran kognitivnih sposobnosti otrok.

Predstavitev podjetja MIB d.o.o.

MIB d.o.o. je podjetje za izobraževanje, svetovanje in trgovino s sedežem v Ljubljani (Cesta v Kleče 16). Ustanovljeno je bilo leta 2004, prvi dve leti je delovalo na zaključenih projektih z naslovom Promocije poklicev in poklicnega izobraževanja v Sloveniji, v letu 2007 pa se je poslovno usmerilo predvsem v ponudbo izobraževalnih programov za pedagoške kadre in podjetnike. Podjetje je v letu 2007 ustanovilo tudi Zavod za vzgojo in izobraževanje staršev - ZVIS, neprofitni zavod, ki se ukvarja s svetovanjem staršem in njihovim otrokom na različnih področjih vzgoje in izobraževanja.

MIB d.o.o. je tudi lastnih več blagovnih znamk:

- Center za starše
- Učni portfolio
- Poklicni portfolio
- Vedenjski portfolio
- Uredniška akademija

Izobraževalni programi podjetja MIB d.o.o. so usmerjeni tako na izobraževanje posameznih pedagoških kadrov kot tudi na pedagoške kolektive. Vsebinska področja so naslednja:

- ustvarjalnost
- nemirni in moteči učenci
- prepoznavanje učnih težav in delo s takimi učenci
- načrtovanje učne uspešnosti pri učencih - Učni portfolio
- svetovalni pogovor med učiteljem in učencem
- nadarjeni učenci
- komunikacijski treningi za učitelje
- medosebni odnosi med sodelavci
- delo z družinami

Vsi naši izobraževalni seminarji so izredno praktično naravnani (s primeri ponazorjeni) a kljub temu z močnim teoretskim ozadjem naših predavateljev. Stalno izobraževanje, spopolnjevanje, preverjanje teoretskih izhodišč v praksi, aplikacija teorije v prakso ter njuno povezovanje so ključne prednostne karakteristike naših predavateljev.

Soustanoviteljica podjetja in direktorica je mag. Maruška Željeznov Seničar, magistrica pedagogike, profesorica geografije, diplomirana pedagoginja ter vzgojiteljica predšolskih otrok. Njene 13 letne delovne izkušnje segajo tako na področje dela vzgojiteljice v vrtcu, na področje poučevanje geografije v osnovni šoli, na področje urednice za učbenike ter na področje predavateljstva in vodenje podjetja. Njena osrednja tema raziskovanja so medosebni odnosi med ljudmi saj vidi v teh odnosih izjemno moč za reševanje osebnih problemov. Svetovanja staršem in mladostnikom jo spremljajo že skoraj od srednje šole naprej, zato se je odločila in leta 2006 ustanovila zasebno svetovalnico za starše z nazivom Center za starše, kjer se skupaj z ostalimi svetovalkami ukvarja s svetovanji staršem na področju vzgojne in učne problematike.

ČRTE ZA ZAPISKE

